

Priručnik o preduzetništvu mladih

Preduzetništvo je kada djelujete u skladu sa prilikama i idejama i pretvarate ih u vrijednost za druge.

Vrijednost koja se stvara može biti finansijska, kulturna ili društvena.

EntreComp 2016

Definition developed by the Danish foundation

For entrepreneurship - young enterprise, 2012

Sadržaj

Poglavlje 1	3
EntreComp okvir i njegova svrha	3
Šta je „EntreComp u akciji”	3
Definicija preduzetništva	3
Važnost razvoja preduzetničkih kompetencija kod mladih	Error! Bookmark not defined.
Poglavlje 2	5
Introducing the EntreComp competences	5
15 EntreComp kompetencija	5
1. Područje kompetencija: Ideje i mogućnosti.....	5
2. Područje kompetencija: Resursi.....	6
3. Područje kompetencija: U akciji.....	7
Poglavlje 3	8
Upotreba EntreComp framework priručnika	8
Zašto EntreComp framework učiniti „prilagođenim mladima“	Error! Bookmark not defined.
“EntreComp u akciji - Uputstvo za upotrebu” alat za dodatnu vrijednost za mlade radnike	9
Poglavlje 4	10
Praktične aktivnosti	Error! Bookmark not defined.
Sažetak tabele	10
Aktivnosti	Error! Bookmark not defined.
Rječnik	Error! Bookmark not defined.

Poglavlje 1

EntreComp okvir i njegova svrha

Šta je “EntreComp u akciji”

EntreComp u akciji je vodič koji pomaže pojedincima i organizacijama da istraže zašto, kada i kako mogu koristiti **EntreComp** Okvir preduzetničkih kompetencija koji je objavila Evropska komisija 2016. uvodi EntreComp okvir i dijeli više od 70 praktičnih primjera kako se EntreComp može koristiti za cjeloživotno učenje kroz formalno obrazovanje i obuku, neformalno učenje, zapošljavanje i poslovanje. Studije slučaja, alati i ideje u ovom vodiču prikupljeni su od partnera koji su inspirisani EntreComp-om i odražavaju bogat i raznolik krajolik kako je preduzetničko učenje ugrađeno u različite sektore i za različite publike. Sam EntreComp je sveobuhvatan okvir zasnovan na istraživanju i izgrađen na panevropskom konsenzusu. Fleksibilan je, prilagodljiv i slobodan za korištenje od strane bilo kojeg pojedinca u bilo kojem kontekstu. Okvir oživljava kada ga pojedinci i organizacije koriste kako bi pomogli razumjeti, vrednovati, implementirati, procijeniti i prepoznati preduzetničke kompetencije učenika iz različitih sfera života.

EntreComp u akciji ima za cilj da inspiriše više aktera iz cijele Evrope i šire da se uključe i pridruže zajednici praktičara koji su posvećeni ugrađivanju ovih kompetencija za život u obrazovanje, zajednice, posao i preduzeća.

Definisanje preduzetništva

Općeprihvaćenu definiciju preduzetništva razvila je Danska fondacija za preduzetništvo—Young Enterprise 2012. godine i kaže: „*Preduzetništvo je kada djelujete prema prilikama i idejama i pretvarate ih u vrijednost za druge. Vrijednost koja se stvara može biti finansijska, kulturna ili društvena.*” Dakle, drugim riječima, preduzetništvo je razvoj i upravljanje novim poslovnim poduhvatom kako bi se ostvario profit ili neki drugi cilj, kao što je ekološki ili društveni uticaj. Preduzetništvo uključuje identifikaciju tržišne prilike ili praznine na tržištu, razvoj poslovnog plana, osiguravanje sredstava, pronalaženje pravog osoblja, pokretanje poslovanja, a zatim upravljanje njegovim poslovanjem.

Preduzetništvo se često pripisuje kao glavni pokretač ekonomskog rasta, podstičući transformaciju, stvaranje novih tržišta, inovacije i stvaranje bogatstva. Preduzetnici su često ključni za razvoj ideja i rješenja problema dok stvaraju nove proizvode. Važno je napomenuti da preduzetništvo može imati različite oblike, uključujući pokretanje novog biznisa, pokretanje društvenog preduzeća ili pokretanje inovacija unutar postojeće organizacije.

Iako preduzetništvo često uključuje pokretanje poduhvata, ono je također način razmišljanja i skup vještina koji se mogu primijeniti u različitim kontekstima. Sve u svemu, preduzetništvo se odnosi na iskorištavanje prilika, preuzimanje rizika i stvaranje vrijednosti kroz inovativne i održive poslovne poduhvate. Ona igra vitalnu ulogu u pokretanju ekonomskog rasta, otvaranju radnih mjesta i društvenom napretku.

Važnost razvoja preduzetničkih kompetencija kod mladih

Preduzetnička kompetencija se sve više prepoznaje kao kompetencija za život, relevantna za lični razvoj i ispunjenje, pronalaženje i napredovanje u zapošljavanju, kao i za pokretanje novih poduhvata u rasponu od kampanja u zajednici i društvenih preduzeća do novih start-up biznisa. Preduzetništvo kao kompetencija definira se kao sposobnost djelovanja prema mogućnostima i idejama kako bi se stvorila vrijednost za druge.

Stvorena vrijednost može biti društvena, kulturna ili finansijska. EntreComp prepoznaje priliku da bude preduzetnički u svakoj situaciji, od školskog programa do inovacija na radnom mjestu, od inicijativa zajednice do primijenjenog učenja na univerzitetu.

U okviru EntreComp-a, preduzetnička kompetencija je i individualni i kolektivni kapacitet. Preduzetništvo je kompetencija za život. Biti kreativan ili razmišljati o tome kako stvari raditi na nove načine podjednako je relevantno za napredak u karijeri ili smišljanje novih poslovnih ideja.

Preuzimanje inicijative, mobiliziranje drugih i njihovo uključivanje u ideju su korisne vještine prilikom prikupljanja sredstava za lokalni sportski tim ili osnivanja novog socijalnog preduzeća. Razumijevanje kako provesti plan u djelo i mudro koristiti finansije relevantno je za životno i poslovno planiranje u malom ili srednjem preduzeću (MSP).

Razvijanje preduzetničkih kompetencija kod mladih ljudi je od velike važnosti iz sljedećih razloga: povećanje zapošljivosti, poticanje inovacija i ekonomskog rasta, podsticanje samoosnaživanja za preuzimanje kontrole nad karijerom, njegovanje kritičkog mišljenja i vještina rješavanja problema, njegovanje kreativnosti i sposobnosti razmišljati inovativno, razvijajući otpornost i prilagodljivost u suočavanju s izazovima i promovirajući društveni uticaj i održivi razvoj.

Ukratko, razvijanje preduzetničkih kompetencija kod mladih je ključno za njihov lični i profesionalni razvoj. Osposobljava ih sa vještinama, načinima razmišljanja i stavovima koji su visoko cijenjeni u modernom svijetu, omogućavajući im da uspiju u dinamičnom i brzo mijenjajućem svijetu radnog okruženja. Štaviše, podsticanje preduzetništva među mladima doprinosi ekonomskom razvoju, inovacijama i društvenom napretku.

Poglavlje 2

Predstavljamo EntreComp kompetencije

15 EntreComp kompetencija

15 kompetencija je podjednako važno. EntreComp točak se može posmatrati kao jednostavna polazna tačka za razumijevanje i tumačenje onoga što se podrazumijeva pod preduzetničkom kompetencijom. Može se precizirati i primjenjivati dublje kako bi se zadovoljile potrebe specifičnih ciljnih grupa. EntreComp se sastoji od tri oblasti kompetencija: ideje i mogućnosti, resursi i akcija. Svaka oblast sadrži 5 kompetencija, a one zajedno čine 15 kompetencija koje pojedinci koriste za otkrivanje i djelovanje na mogućnosti i ideje.

1. Područje kompetencija: Ideje i mogućnosti

1.1 Uočavanje mogućnosti

Pokazatelji: Upotrijebite svoju maštu i sposobnosti da identifikirate mogućnosti za stvaranje vrijednosti.

Opis: da identifikuju i iskoriste prilike za stvaranje vrijednosti istraživanjem društvenog, kulturnog i ekonomskog pejzaža; da se identifikuju potrebe i izazovi koje treba ispuniti; uspostaviti nove veze; i da spoji raštrkane elemente pejzaža kako bi se stvorile mogućnosti za stvaranje vrijednosti.

Kreativnost

Pokazatelji: Razvijte kreativne i svrsishodne ideje.

Opis: razviti nekoliko ideja i mogućnosti za stvaranje vrijednosti, uključujući bolja rješenja za postojeće i nove izazove; istraživati i eksperimentirati s inovativnim pristupima; kombinirati znanje i resurse za postizanje vrijednih efekata.

1.2 Vizija

Pokazatelji: radite na svojoj viziji budućnosti.

Opis: zamisliti budućnost, razviti viziju za pretvaranje ideja u akciju, vizualizirati buduće scenarije koji će pomoći u usmjeravanju napora i djelovanja.

1.3 Vrednovanje ideja

Pokazatelji: maksimalno iskoristite ideje i mogućnosti.

Opis: da prosudi šta je vrijednost u društvenom, kulturnom i ekonomskom smislu; prepoznati potencijal koji ideja ima za stvaranje vrijednosti; i da se identifikuju odgovarajući načini da se to maksimalno iskoristi.

Etičko i održivo razmišljanje

Pokazatelji: Procijenite posljedice i uticaj ideja, prilika i akcija.

Opis: procijeniti posljedice ideja koje donose vrijednost i efekte preduzetničkog djelovanja na ciljnu zajednicu, tržište, društvo i okolinu; da razmisli o tome koliko su dugoročni društveni, kulturni i ekonomski ciljevi održivi; i da izabere pravac akcije da se ponašamo odgovorno.

2. Područje kompetencija: Resursi

2.1 Samosvijest i samoefikasnost

Pokazatelji: vjerujte u sebe i nastavite da se razvijate.

Opis: da razmislite o vašim potrebama, težnjama i željama u kratkom, srednjem i dugoročnom periodu; identificirati i procijeniti vaše individualne i grupne snage i slabosti; da vjerujete u svoju sposobnost da utičete na tok događaja uprkos neizvjesnosti, neuspjesima i privremenim neuspjesima.

2.2 Samosvijest i upornost

Pokazatelji: Ostanite fokusirani i ne odustajte.

Opis: da budete odlučni da ideje pretvorite u akciju i zadovoljite svoju potrebu za postizanjem; da budete spremni da budete strpljivi i da nastavite da pokušavate da postignete svoje dugoročne pojedinačne ili grupne ciljeve; da bude otporan na pritisak, nevolje i privremene neuspjehe.

Mobiliziranje resursa

Pokazatelji: Prikupite i upravljajte resursima koji su vam potrebni.

Opis: nabaviti i upravljati materijalnim, nematerijalnim i digitalnim resursima potrebnim za pretvaranje ideja u akciju, maksimalno iskoristiti ograničene resurse i dobiti i upravljati kompetencijama potrebnim u bilo kojoj fazi, uključujući tehničke, pravne, porezne i digitalne kompetencije.

2.3 Finansijska i ekonomska pismenost

Pokazatelji: razviti finansijsko i ekonomsko znanje

Opis: procijeniti trošak pretvaranja ideje u aktivnost stvaranja vrijednosti; planirati, uspostaviti i procijeniti finansijske odluke tokom vremena; da upravljate finansiranjem kako biste bili sigurni da vaša aktivnost stvaranja vrijednosti može trajati dugoročno.

2.4 Mobiliziranje drugih

Pokazatelji: inspirisati, oduševiti i uključiti druge

Opis: da inspiriše i oduševi relevantne zainteresovane strane, da dobije podršku potrebnu za postizanje vrijednih rezultata i da pokaže efikasnu komunikaciju, ubjeđivanje, pregovaranje i liderstvo.

3. Područje kompetencija: U akciji

3.1 Preuzimanje inicijative

Pokazatelji: idi na to.

Opis: pokrenuti procese koji stvaraju vrijednost, prihvatiti izazove, djelovati i raditi samostalno na postizanju ciljeva, držati se namjera i izvršavati planirane zadatke.

3.2 Planiranje i menadžement

Pokazatelji: odrediti prioritete, organizovati i pratiti.

Opis: postavljanje dugoročnih, srednjoročnih i kratkoročnih ciljeva, definisanje prioriteta i akcionih planova i prilagođavanje nepredviđenim promjenama.

3.3 Suočavanje s neizvjesnošću, dvosmislenošću i rizikom

Pokazatelji: donositi odluke koje se bave neizvjesnošću, dvosmislenošću i rizikom.

Opis: Za donošenje odluka kada je rezultat te odluke neizvjestan, kada su dostupne informacije djelomične ili dvosmislene, ili kada postoji rizik od neželjenih ishoda, unutar procesa stvaranja

vrijednosti, uključuje strukturirane načine testiranja ideja i prototipova od ranih faza kako bi smanjili rizik od neuspjeha i brzo i fleksibilno rješavali situacije koje se brzo kreću.

3.4 Rad sa drugima

Pokazatelji: udruživanje, saradnja i umrežavanje.

Opis: da rade zajedno i saraduju s drugima kako bi razvili ideje i pretvorili ih u akciju; umrežiti; za rješavanje sukoba; i da se po potrebi pozitivno suoče sa konkurencijom.

3.5 Učenje kroz iskustvo

Pokazatelji: učiti radeći.

Opis: koristiti svaku inicijativu za stvaranje vrijednosti kao priliku za učenje; da uči sa drugima, uključujući vršnjake i mentore; razmišljati i učiti iz uspjeha i neuspjeha (svog i tuđeg).

Poglavlje 3

Upotreba EntreComp okvir priručnika

Zašto EntreComp okvir učiniti „prilagođenim mladima“

EntreComp okvir pruža zajednički jezik i referentni okvir za preduzetničku kompetenciju. Prilagođavanje EntreComp okvira da bude „prijateljski prema mladima“ uključuje njegovo učiniti pristupačnijim, povezanijim i privlačnijim za mlade ljude. Implementacijom ovih strategija, EntreComp okvir se može učiniti privlačnijim mladim ljudima, podstičući njihovo aktivno učešće u preduzetničkom učenju i podstičući njihov preduzetnički način razmišljanja i vještine. Neophodan je iz nekoliko razloga:

Čineći okvir pristupačnim i povezivim mladim ljudima, pomaže u podsticanju preduzetničkog načina razmišljanja od najranije dobi. Potiče ih da kreativno razmišljaju, preuzmu inicijativu i razvijaju vještine potrebne za preduzetništvo.

Mnogi mladi ljudi možda u početku ne vide vezu između svog obrazovanja i preduzetništva. EntreComp okvir prilagođen mladima premošćuje ovaj jaz naglašavanjem prenosivih vještina i kompetencija razvijenih kroz obrazovanje koje su vrijedne u preduzetničkoj potrazi. Pomaže im da shvate praktičnu primjenu svog obrazovanja i podstiču preduzetničko razmišljanje.

Kada mladi ljudi pronađu okvir pristupačnim i angažovanim, veća je vjerovatnoća da će aktivno učestvovati u iskustvima učenja o preduzetništvu. Pružajući okvir prilagođen korisniku, potiče njihovo uključivanje u preduzetničke projekte, inicijative i poduhvate, podstičući praktično učenje i razvoj praktičnih vještina (ishodi učenja).

Prilagođavanje okvira da bude prijateljski nastrojen prema mladima osigurava da je dostupan raznolikom spektru mladih ljudi, bez obzira na njihovo porijeklo ili prethodno znanje. Promoviše inkluzivnost i podstiče učešće pojedinaca sa različitim interesima, sposobnostima i težnjama. Preduzetništvo je usko povezano s inovacijama i rješavanjem problema. Stvaranje okvira prilagođenog mladima potiče mlade ljude da razmišljaju kritički, kreativno i razvijaju svoje vještine rješavanja problema. Njeguje njihovu sposobnost da identifikuju prilike, prilagode se izazovima i razvijaju inovativna rešenja.

Učiniti EntreComp okvir prilagođen mladima ključno je za njegovanje preduzetničkog načina razmišljanja, vještina i aspiracija mladih ljudi. Pomaže u premošćivanju jaza između obrazovanja i preduzetništva, osnažujući ih da se aktivno uključe u preduzetničko učenje i nastave sa svojim preduzetničkim nastojanjima.

“EntreComp u akciji – Vodič za korisnike ” alat za dodatnu vrijednost za mlade radnike

Prilagođavanje okvira tako da bude prilagođen mladima osigurava da je dostupan raznolikom spektru mladih ljudi, bez obzira na njihovo porijeklo ili prethodno znanje. Promoviše inkluzivnost i podstiče učešće pojedinaca sa različitim interesima, sposobnostima i težnjama. Preduzetništvo je usko povezano s inovacijama i rješavanjem problema. Stvaranje okvira prilagođenog mladima potiče mlade ljude da razmišljaju kritički i kreativno i razvijaju svoje vještine rješavanja problema. Njeguje njihovu sposobnost da identifikuju prilike, prilagode se izazovima i razvijaju inovativna rešenja.

Iskoristite EntreComp vodič da osmislite iskustva preduzetničkog učenja za mlade ljude. Kreirajte strukturirane aktivnosti, radionice ili programe koji ciljaju na specifične preduzetničke kompetencije. Integrirajte praktične, iskustvene metodologije učenja kako biste maksimalno povećali angažman i razvoj praktičnih vještina.

Podstaknite mlade da razmišljaju o svom učenju i napretku koristeći navedene kompetencije. Omogućite diskusije i aktivnosti razmišljanja kako biste im pomogli da identifikuju svoje prednosti, područja za poboljšanje i potencijalne puteve za njihov preduzetnički put.

Iskoristite EntreComp okvir za promovisanje saradnje i umrežavanja među mladima. Omogućite im prilike da se povežu sa vršnjacima, mentorima i preduzetnicima radi razmjene ideja, razmjene iskustava i izgradnje mreža podrške.

Kontinuirano ažurirajte svoje znanje i vještine kao omladinski radnik tako što ćete biti informisani o trendovima, resursima i najboljim praksama u preduzetništvu. Uključite se u aktivnosti profesionalnog razvoja, prisustvujte radionicama ili konferencijama i sudjelujte u relevantnim mrežama ili zajednicama prakse.

EntreComp okvir je vodič koji se može prilagoditi potrebama mladih ljudi. On pruža okvir za strukturisanje intervencija i podršku mladima u razvoju preduzetničkog načina razmišljanja i kompetencija neophodnih za njihov budući uspjeh.

EntreComp je primijenjen na različite načine i pokazao se korisnim u pomaganju projektima i organizacijama da postignu nekoliko ciljeva. Ovi ciljevi su bili:

- **mobilizirati** interesovanje za preduzetništvo i potaknuti akciju.
- **stvoriti vrijednost** prilagođavanjem okvira specifičnim kontekstima.
- **procijeniti i ocijeniti** nivoe preduzetničke kompetencije.
- **implementirati** preduzetničke ideje i kompetencije.
- **prepoznati** preduzetničke vještine.

Poglavlje 4

Praktične aktivnosti

Sažetak tabele

nº	KOMPETENCIJE	KLJUČN ELEMENTI	NAZIV I OPIS ALATA	TIPOLOGIJA
----	--------------	-----------------	--------------------	------------

ADDRESIRAN				
IDEJE I PRILIKE				
1	Uočavanje prilika	Kreativnost, timski rad, ko-dizajn.	V(vrijednost) faktor! Pozovite učesnike da uoče različite opcije da prisustvuju društvenom izazovu i zajedno kreiraju prijedlog dodajući različite elemente zasnovane na inovacijama, uključujući druge ili kulturnu vrijednost.	Alat
2	Kreativnost	Lateralno mišljenje, vizuelno mišljenje, odnosi snaga.	Zamislite! Ova aktivnost promovira motivaciju učesnika da osposobe svoje kapacitete da budu kreativni, kako individualni tako i kolektivni. Lateralno razmišljanje u kombinaciji sa vizuelnom kreativnošću.	Zadatak
3	Vizija	Planiranje scenarija, planiranje budućnosti, predviđanje.	Moja budućnost iz snova! Pozovite učesnike da projektuju svoju potencijalnu budućnost, i pozitivnu i negativnu, odaberu budućnost iz snova, a zatim osmisle put do nje. Vizija budućnosti i razumijevanje složenosti za postizanje ciljeva, koji također zahtijevaju resurse, podršku itd.	Metoda
4	Vrednovanje ideje	Vrednovanje ideja zasnovanih na SWOT-u, SMART-u i dizajnerskom razmišljanju.	Test-IN ideje! Pozovite učesnike da identifikuju ili definišu ideje kako bi prisustvovali konkretnoj društvenoj situaciji / izazovu, a zatim će biti u pratnji da prate nekoliko koraka da vrednuju te ideje na osnovu konkretnih kriterijuma. Biće pozvani da imaju objektivnu viziju i kriterijume za vrednovanje, a zatim i rangiranje ideja.	Zadatak
5	Etičko i održivo razmišljanje	Global compact / SDG /Youth Goals	Impact-IN ideje! Pozovite učesnike da analiziraju i razmisle o društvenim uticajima koje projekat može imati. Promoviše razumijevanje svih dimenzija uticaja, kako pozitivnih tako i negativnih, i	Alat

			promoviše planiranje kako učiniti akciju etičnijom, poštovanjem i održivijom.	
RESURSI				
6	Samosvijest i samoefikasnost	Jača brainstorming, usklađivanje zadataka	Najbolji tim ikada! Učesnici će biti unaprijeđeni da rade na samosvijesti o vještinama, snagama i kapacitetima i biti u stanju da konstruišu timove na osnovu najboljeg što svaki član može donijeti. Samosvijest, samopoštovanje	Alat
7	Motivacija i upornost	Suočavanje sa neuspjehom.	Izazovi putovanja! Učesnici će biti pozvani da prate putovanje sa poteškoćama, izazovima i odlukama. Morat će se suočiti sa situacijom, riješiti neke probleme i razumjeti složenost vođenja projekta, gdje će neuspjeh i upornost biti vrlo relevantni. (FORMAT IGRE)	Zadatak
8	Mobiliziranje resursa	Razmjena alata; vještine pregovaranja; upravljanje resursima.	Ostvarite to, mjerite resurse! Učesnici će definisati potrebne resurse za razvoj akcije, a zatim će sa ograničenjima i nedaćama voditi ka postizanju ciljeva. S druge strane, identifikovaće kompetencije za pravilno upravljanje resursima.	Alat
9	Finansijska i ekonomska pismenost	Povećajte budžet korak po korak (gamifikacija)	Budžetiranje! Učesnici će uroniti u izradu osnovnog budžeta, identifikovati potencijalne finansijere i suočiti se sa ekonomskim izazovima koji će ih primorati da donesu odluke i pronađu alternative, sa elementima gamifikacije.	Alat
10	Mobiliziranje drugih	Učinkovita komunikacija / uvjeravanje / pripovijedanje	Zarazna strast! Učesnici će trenirati svoje efikasne komunikacijske vještine i sposobnost uvjeravanja, osmišljavajući u grupama konkretnu jednostavnu ideju, praveći elevator pitch, i pružajući argumente za odbranu kao najbolju ideju.	Zadatak
U akciji				
11	Preuzimanje inicijative	Preuzimanje inicijative / timski	Inicijativa u akciji! Mladi će doživjeti da budu na putu da	Zadatak

		rad / kritičnost thinking	postanu proaktivni članovi svoje zajednice kroz različite scenarije slučajeva. Kroz zajedničke diskusije i praktične aktivnosti, učesnici će naučiti da identifikuju prilike u kojima mogu da preuzmu inicijative za budućnost	
12	Planiranje i upravljanje	Planiranje i upravljanje, Canvas poslovni model/učenje kroz rad	" Planirajte, upravljajte, uspijte: poslovna simulacija " Radionica uranja mlade učesnike u uzbudljivo, praktično preduzetničko iskustvo u planiranju i upravljanju. Radeći u timovima, oni se kreću kroz simulirane poslovne izazove, poboljšavajući svoje vještine planiranja i upravljanja koristeći Canvas Business model.	Zadatak
13	Suočavanje s dvosmislenošću, neizvjesnošću i rizikom	Izazovi i mogućnosti / mladi u nepovoljnom položaju / poduzetnički pejzaž. (igra uloga)	Učinite korak naprijed – Kretanje kroz preduzetnički krajolik! Ova aktivnost simulira preduzetnički put, naglašavajući različite faktore i izazove koji mogu utjecati na šanse osobe za uspjeh u poniranju u startup iskustvo. U ovoj aktivnosti, učesnici preuzimaju uloge vezane za preduzetništvo i napreduju u zavisnosti od svojih resursa, prilika i izazova.	Metoda
14	Rad s drugima	Timski rad/pregovori/rješavanje problema	Izgraditi startup – Timski izazov! U ovoj aktivnosti učesnici će dobiti poslovni izazov koji treba da riješe kao tim. Vježba se fokusira na podsticanje timskog rada, komunikacije, rješavanja problema i pregovaračkih vještina, koje su neophodne za rad u preduzetničkom okruženju.	Zadatak
15	<u>Učenje kroz iskustvo</u>	Učenje kroz iskustvo/ pregovaračke i marketinške vještine/ komunikacija (Igranje uloga)	Iskustveni uvidi: otkrivanje kroz rad! Ova radionica je osmišljena da uroni učesnike u praktičnu vježbu koja će izazvati njihove komunikacijske vještine, njihove vještine zapažanja i njihovu sposobnost razmišljanja i učenja iz iskustava.	Metoda

Drugi				
16	Etika i održivo razmišljanje	Kritičko razmišljanje/ komunikacijske vještine/ debate	Gdje se nalazite – debata o etici i održivosti! Učesnici imaju izazov da istraže ravnotežu između etičkih pitanja i održivosti poslovanja. Podijeljeni u timove, oni raspravljaju o kontroverznom izjavama usredsređenim na stvarnost i dileme sa kojima se suočava moderno preduzetništvo.	Metoda
17	Preduzetničko obrazovanje	Znanja/vještine/st avovi u preduzetničkom obrazovanju	Osnaživanje mladih kroz preduzetničko obrazovanje! Ova sesija je osmišljena da kod učesnika razvije duboko razumijevanje kritične uloge koju preduzetničko obrazovanje ima u oblikovanju mladih.	Zadatak
18	Vrste biznisa	Upoznajte koncepte biznis/preduzeće/s ocijalno preduzeće/start up	Poslovni plan: Tipovi i modeli dekodiranja! Ova radionica ima za cilj da vodi mlade učesnike kroz lavirint poslovnih klasifikacija. Radionica je skrojena za radoznale mlade željne istraživanja izvan tipičnog, u nepregledni pejzaž poslovnih struktura i tipova. Aktivnost nudi spoj praktičnog istraživanja, saradnje i kreativnog izražavanja gdje će mladi ljudi putovati kroz različite poslovne modele i njihove nijanse.	Zadatak
19	EntreComp Uvod/ Moje preduzetničke kompetencije	Samorefleksija/EntreComp	Putovanje kroz EntreComp! U današnjem dinamičnom preduzetničkom svijetu razumijevanje samog sebe je od suštinskog značaja. Ova radionica je razvijena oko holističkog razumijevanja ličnih preduzetničkih kompetencija, kombinujući srce, glavu i ruku – stav, znanje i vještine. Kroz ovo će učesnici biti upoznati sa EntreComp okvirom, ključnim alatom za mlade preduzetnike.	Zadatak
20	Izgradite vlastiti	Učenje kroz	Izgradite vlastito društveno	Zadatak

	biznis	rad/kreativno razmišljanje/društveno preduzeće	preduzeće! Učesnici će se uključiti u interaktivnu sesiju koja ima za cilj podsticanje kreativnosti, podsticanje timskog rada i razumijevanje glavnih stubova osnivanja socijalnog preduzeća.	
--	--------	--	---	--

Aktivnosti

Faktor vrijednosti!

Područje kompetencija: Ideje i mogućnosti

Veličina grupe: Dizajniran za grupe od najmanje 12 osoba i maksimalno 24 osobe. Ako je potrebno, može se produžiti.

Vrijeme: 2 h 20 minuta

Pregled

Učesnici ove aktivnosti aktivno će tražiti različite mogućnosti za rješavanje društvenih problema. Oni će moći da odaberu konkretnu ideju i da je kolektivno modifikuju kako bi je učinili originalnijom, uključivanjem drugih i imali blagotvoran uticaj na brojna područja kao što su različite ciljne grupe i kulturna dinamika. Primarni fokus će biti na poznavanju zahtjeva ciljne grupe, kao i konteksta u kojem će se intervencija odvijati.

Kompetencija: Uočavanje mogućnosti

Ciljevi

Pomoći učesnicima u boljem razumijevanju vrijednosti identificiranja višestrukih pristupa rješavanju poteškoća, sagledavanju mogućnosti i kooperativnom stvaranju inovativnih ideja koje mogu zadovoljiti stvarne potrebe ciljne publike.

Podsticanje odnosa saradnje u kojem svako može doprinijeti, saradivati i rasvijetliti društvenu inicijativu.

Naučiti o procesu izgradnje ideje koja može biti prilagodljiva, fleksibilna i rekreirana na

osnovu različitih aspekata u procesu.

Podsticati razmišljanje o važnosti poboljšanja prijedloga saradnjom s drugima, uključivanjem više publike i uključivanjem relevantnih faktora za povećanje njegovog ukupnog uticaja.

Materijali

- Flipčart papir
- Marker i stikeri (razne boje)
- Plastične medalje ili male žvake (za pobjednike)

Priprema i opis

Priprema – 10 minuta

1. Podijelite učesnike u 3 različite grupe (do 6-7 grupa za veće timove) od kojih svaka ima 4-5 članova.
2. Dajte svakom timu flipčart, naljepnice i markere. Postavite flipčart na zid i nacrtajte „panel sa rezultatima“ gdje ćete registrirati ime svakog tima i rezultat za svaki tim.
3. Organizujte aktivnost u obliku takmičenja između timova kako biste podstakli takmičarsku atmosferu i angažovali učesnike. Svaki korak će biti tempiran, a tabela za bodovanje će pratiti napredak.
4. Izaberite žiri sastavljen od tri učesnika kako bi takmičenje bilo pošteno i podstaklo duh u kojem mladi ljudi preuzimaju ulogu da daju ideje za ostale učesnike. Facilitator može igrati samo ulogu fasilitacije.

Razvoj:

• Kontekstualizacija: 5 minuta

5. Objasnite učesnicima da dok razvijaju prijedlog, moraju osigurati da se bavi specifičnim potrebama ili ciljem. Moramo osigurati da proces stvaranja uzme u obzir različite komponente, a da zadrži ljude u centru. Objasnite da će započeti proces zajedničkog kreiranja različitih opcija za rješavanje određene situacije. Kako bi osigurali da daju sve od sebe, to će postati natjecanje u kojem se timovi bore da osvoje nagradu!

6. Pozovite učesnike da se uključe, budu aktivni u svojim zadacima i izazovima, donesu dobre i kreativne ideje i podržite svoje timove da dođu do nagrade! Počnimo.

Prvi korak: (15 min): Jedan izazov, mnogo odgovora!

7. Zamolite svaku grupu da se imenuje kao tim i predstavi to ostalim učesnicima! Dodajte imena timova u tablu rezultata.
 - 8. Nakon toga će svaki tim biti zatražen da podnese (putem postit note) što je moguće više prijedloga (ideja) za učešće u određenom takmičenju. Facilitator može odrediti izazov, koji može biti:
 - *Novi prijedlozi za uključivanje mladih u politiku.*
 - *Povećanje društvenog učešća mladih.*
 - *Kako promovisati aktivno građanstvo u gradu od 15.000 stanovnika.*
 - *Promocija volontiranja među mladima u ruralnim područjima.*
8. Kao voditelj možete definisati drugi izazov na osnovu interesa grupe ili organizacije promotera. To može biti i procedura glasanja. Svaka opcija je prihvatljiva.
9. Nakon što je izazov definiran, dajte učesnicima 15 minuta da razmotre ideje o tome kako riješiti ili prisustvovati ovom izazovu! Prijedlozi mogu biti kratka rečenica u kojoj će biti zapisana jedna ideja po postit noti. I treba da budu jasni, razumljivi i da razjasne šta, zašto i kako.
10. Stavite post koji bilježi na glavni flipčart podijeljen po bojama kako biste identificirali ideje svakog tima. Pročitajte svaku ideju/prijedlog, prebrojite poruke svakog tima i uključite bodove u bodovnu ploču (1 post-it = 1 bod).

Drugi korak: (10 minuta): Selekcija ideja.

11. Pozovite svaki tim da odabere 1 ideju (1 post-it) koja će biti njihov prijedlog za razvoj tokom igre. Oni mogu izabrati neku svoju ili drugu ideju iz drugih timova ako im se sviđa. Dajte im samo 3 minute za diskusiju i odabir.

Treći korak: (60 minuta): Razvijte prijedloge!

Idite dublje (20 minuta):

12. Sada je vrijeme da uđemo malo dublje u prijedlog. Timovi treba da odgovore na sljedeća pitanja:

- Šta tačno predlažete?
- Zašto?
- Ko: Direktni korisnici?
- Gdje?
- Kada: vremenski okvir (od svih projekata).
- Kako: nacrt opisa kako razviti ovaj prijedlog.

Dajte im 15-20 minuta da razviju svoje ideje. Brojite bodove prema tome koliko pitanja svaki tim razvije (do 6 pitanja, dakle do 6 bodova).

Neka bude kreativno (10 minuta):

13. Dajte im 10 minuta da ponude dodatnu vrijednost prijedlogu koji će ga učiniti kreativnijim i inovativnijim, imajući uvijek na umu stvarne „potrebe“ ciljne grupe.
14. Pregledati elemente inovacije i ocijeniti faktor inovacije (od 1 do 5 bodova). Ako prijedlog već postoji, dobivaju 0 bodova. Dodajte bodove za svaki tim u tablicu rezultata.

Uključite novi cilj (10 minuta):

15. Sada je vrijeme da natjerate malo kreativnosti i prilagodite ideju da uključite drugu ciljnu grupu ili drugog zainteresiranog aktera. Dajte im još 10 minuta za ovaj korak.

Pregledajte prijedloge i dajte svakom timu svoje bodove (od 1 do 5) i dodajte ih u bodovni panel.

Uključite drugog glumca (10 minuta):

16. Opet, vrijeme je da se ideja prilagodi i uključi još jedan akter (institucija, organizacija, itd.) koji može dati dodatnu vrijednost prijedlogu. Tim treba da definiše ko i za šta. Pregledajte prijedloge i dajte svakom timu svoje bodove (od 1 do 5) i dodajte ih u bodovni panel.

Povežite to sa kulturom (10 minuta):

17. Sada je vrijeme da se ideja prilagodi i pronađe način kako povezati prijedlog sa kulturnim pitanjem; timovi treba da pronađu način kako da to rade. Pregledajte prijedloge i dajte svakom timu svoje bodove (od 1 do 5) i dodajte ih u bodovni panel.

Može se postići maksimalno 25 bodova!

Četvrti korak: (25 minuta): Pronađimo najbolju ideju!

Dajte timovima 5 minuta da pripreme brzi uvod u elevatoru od 1 minute, opisujući suštinu prijedloga. Mogu se fokusirati na dodatnu vrijednost i način na koji se suočava sa izazovom. Trebali bi nastojati da budu uvjerljivi, kreativni i motivacijski.

UBACIVANJE: svaki tim će uzeti riječ kako bi podijelio svoju ideju.

GLASANJE: svaki učesnik mora glasati za neku drugu ideju od njegove/njene. Zamolite ih da glasaju podizanjem ruke kako biste mogli prebrojati glasove za svaku ideju.

18. Nakon što su učesnici glasali, objavite glasove, proglasite pobjednika ili pobjednike i podijelite simboličnu nagradu ili nagrade ako je moguće.

Peti korak: Procijenimo to - povratne informacije (20 minuta):

Pozovite učesnike da kratko razmisle i daju komentare o:

- *Koliko je bilo izazovno identificirati opcije za sudjelovanje u izazovu?*
- *Koji dio je bio najizazovniji?*
- *Kako je bilo ići dublje u ideju i detaljnije je oblikovati?*

Povratne informacije od voditelja:

Kada razvijamo projekte, uzimamo u obzir različite elemente, ali naš primarni cilj je identificirati prave mogućnosti za rješavanje izazova i zadovoljavanje potreba naše ciljne publike. Ključno je dodati vrijednost i osigurati da naši prijedlozi ne budu samo ideje, već kreativna rješenja koja uključuju druge, uzimaju u obzir kontekst i imaju pozitivne efekte na druge ciljne grupe. Također, možemo imati na umu kontinuiranu prilagodljivost prijedloga u vlastitom procesu izgradnje. Uočavanje prilika znači pronalaženje načina za stvaranje vrijednosti, u društvenom, kulturnom i ekonomskom smislu, ali i uspostavljanjem novih veza koje mogu stvoriti nove prilike. Uspješan poduzetnik ne samo da se fokusira na sam projekat ili ideju, već razmatra i cijeli kontekst intervencije, s primarnim naglaskom na ljudima.

Slogan / motivaciona fraza

Slušajte ljude i kontekst treba osigurati vrijednost!

Zapažanja

1	Ovaj alat istražuje tehniku poznatu kao "prisilni odnosi", koja uključuje korištenje kreativnosti kako bi se potaknuli učesnici da otkriju načine povezivanja elemenata koji su obično nepovezani ili udaljeni jedan od drugog.
2	Ovaj alat podstiče angažman i podržava generiranje zajedničkih ideja za koncepte u procesu. Baš kao što se stvarnost može promijeniti, ove ideje ostaju prilagodljive i

	otvorene za evoluciju. Projekti su u toku izgradnje, nikada u potpunosti definisani od početka, već se razvijaju i usavršavaju kako napreduju.
3	Po želji, izazov se može definirati provođenjem procesa glasanja. Učesnici će imati priliku da na listi konkretnih tema ili otvoreno odaberu temu kojom se žele baviti. Ovaj pristup će angažovati više učesnika i efikasno se baviti njihovim oblastima interesovanja.
4	U završnoj evaluaciji, ako ima dodatnog vremena, moglo bi biti zanimljivo otvoriti debatu o fleksibilnosti projekata ili kako uključiti korisnike u proces osmišljavanja ideja: koliko može biti važno osigurati potrebe pohađanja, a zatim, uočavanje praktičnih i korisnih prilika.

Zamisli

Područje kompetencija: Ideje i mogućnosti

Veličina grupe: Najmanje 8-10 učesnika, ali mogu i veće grupe.

Vrijeme: 1 h 15 minuta

Pregled

U ovoj zanimljivoj aktivnosti, učesnici će kultivirati svoje vještine lateralnog razmišljanja kako bi unaprijedili svoju kreativnu kompetenciju. Ovaj dinamični alat će inspirirati učesnike da istraže različite tehnike kreativnosti, uključujući vizuelno razmišljanje, kako individualno tako i zajednički. Kroz ovo iskustvo, oni će steći vrijedne uvide u značaj održavanja otvorenog načina razmišljanja u našim preduzetničkim procesima.

Kompetencija: Kreativnost

Ciljevi

Promovirati kreativni način razmišljanja i motivaciju da treniramo naše umove prema kreativnosti i inovacijama.

Naučiti o procesima kreativnosti koji zahtijevaju vrijeme i energiju, fleksibilnost i viziju.

Podsticati razmišljanje o značaju zajedničkog rada i u kreativnosti, s različitim uglovima i vizijama može doprinijeti zajedničkom cilju.

Materijali

- Kartice sa slikama (najmanje 1 slika po učesniku)
- Kartice sa riječima (najmanje 3-4 karte po timu)
- Marker i flipčart papir (nije neophodno)

Priprema i opis

Priprema:

1. Cijela grupa učestvuje pojedinačno, ali u daljoj fazi rade u grupama od po 4-5 učesnika.
2. Pripremite jednu tabelu po grupi za grupni zadatak. Stolice nisu obavezne.'

Razvoj:

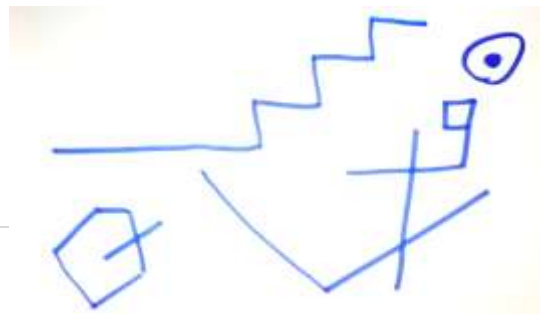
Kontekstualizacija: (5 minuta)

3. Započnite objašnjavanjem učesnicima koliko je KREATIVNOST relevantna na svim putevima preduzetništva. Biti kreativan je više od otkrivanja najprivlačnije ideje; to uključuje otvoren način razmišljanja koji vam omogućava da otkrijete rješenja, alternative i veze. Ova sposobnost da integrišete ove uvide u vaše poduzetničko putovanje je ključna. Svako od nas posjeduje potencijal za kreativnost, ali se može istrenirati kao i svaka druga vještina. Ova vježba je osmišljena da nam pomogne da negujemo i razvijamo svoju kreativnost.

Prvi korak: (30 minuta): Individualna kreativnost!

4. Pitajte učesnike

Učesnici pojedinačno odgovaraju na pitanja na osnovu lične interpretacije slike koju će im dati voditelj. Predlaže se da slike ne budu određene ikone, već različiti oblici bez

ikakvog specifičnog predstavljanja, koji će otvoriti maštu učesnika. Evo primjera:

Prvi zadatak (10 minuta): Nasumično dajte po jednu sliku svakom učesniku i zamolite ih da je pogledaju u bilo kojoj orijentaciji (vertikalna, horizontalna, kako žele) i da odgovore na sljedeće pitanje na osnovu onoga što vide i interpretiraju na slici.

Pitanje: Koje je vaše omiljeno jelo?

Dajte im 5 minuta da razmisle i nasumično zamolite neke od njih da podijele svoju sliku i odgovore.

Drugi zadatak (10 minuta): Od učesnika se traži da zadrže sliku, ali sada bi je trebali okrenuti upravo na drugu stranu kao što su je snimili na početku i trebali bi odgovoriti na sljedeće pitanje na osnovu onoga što vide i tumače na slici.

Pitanje: Šta ćete raditi ovog vikenda?

Dajte im 5 minuta da razmisle i nasumično zamolite neke od njih da podijele svoju sliku i odgovore.

Treći zadatak (10 minuta): Sada zamolite sudionike da uzmu sliku svog lijevog partnera i odgovore na isto posljednje pitanje, na osnovu onoga što vide i tumače na novoj slici. (Razlog za ponavljanje istog pitanja je dokaz da različite osobe mogu „vidjeti“ nešto drugačije na osnovu iste slike. Mašta nema granica!)

Pitanje: Šta ćete raditi ovog vikenda?

Dajte im 5 minuta da razmisle i nasumično zamolite neke od njih da podijele svoju sliku i odgovore.

• **Drugi KORAK: (30 minuta): Saradnička kreativnost!**

Podijelite učesnike u timove od 4-5 učesnika, zamolite ih da se pridruže stolu i prikažite sve slike zajedno.

Četvrti zadatak (15 minuta): Recite im da moraju riješiti izazov tumačenjem svih slika koje imaju kao grupa. Izazov:

Riješite ekološki problem: Na periferiji grada postoji deponija koja stvara probleme s neugodnim mirisima i otpadom.

Nakon 10 minuta zamolite timove da podijele svoje odgovore i pokažu slike iz kojih su dali odgovor.

Peti zadatak (15 minuta): sada u igru dolazi još jedan izazov. Fasilitator će učesnicima dati određene “riječi” i njihov zadatak je da integriraju te riječi u svoje zajedničko rješenje. Moguće riječi koje im možete dati:

Ljeto, zabava, migracije, klimatske promjene, socijalna uključenost, raznolikost, općina, itd.
(slobodno mijenjajte/odaberite riječi po želji).

Nakon 10 minuta, zamolite timove da podijele svoje odgovore i kako su integrirali riječi u svoje rješenje.

Procijenimo - povratna informacija (15 minuta):

Voditelj će pozvati učesnike da daju kratku refleksiju i daju neke komentare o:

- *Koliko je bilo izazovno dati značenje slikama?*
- *Šta je bilo izazovnije?*
- *Koliko je bilo složeno pronaći zajedničko rješenje u timovima na osnovu lične interpretacije slika?*

Povratne informacije od voditelja:

Da biste podstakli preduzetnički način razmišljanja, ključno je ostati otvoren, znatiželjan i spreman za eksperimentiranje. Razvijanje kreativnosti je vještina koja zahtijeva praksu. Uključivanje u vježbe koje promiču bočno razmišljanje, ohrabrivanje rješenja zasnovanih na vizualnoj interpretaciji i povezivanje naizgled nepovezanih koncepata može pomoći u njegovanju ove kreativnosti. Ove tehnike su ključne za obuku našeg uma, osposobljavajući nas da otkrijemo prava rješenja kada se suočimo sa stvarnim problemima ili izazovima na našem poduzetničkom putu.

U sferi stvarnosti, susrećemo se sa različitim situacijama u kojima kreativnost postaje naš nezamjenjiv alat, otključavajući sredstva za prevazilaženje ovih prepreka.

Slogan / motivaciona fraza

Trenirajte svoje umove da dobijete sjajne ideje!

Posmatranje

1	Ovaj alat istražuje tehnike kreativnosti kao što su vizualno razmišljanje, kreativnost zasnovana na ograničenjima ili odnosi sila riječi. Sve te tehnike su funkcionalne da treniraju naš um i pozivaju nas na otvoreno razmišljanje i prisiljavaju naš potencijal da pronađe nove načine rješavanja različitih situacija, problema ili izazova.
---	--

2	Pitanja definirana u zadacima kreativnosti mogu se savršeno mijenjati. To samo moraju biti otvorena pitanja koja dopuštaju različite odgovore i mogućnosti. Dakle, na voditelju će biti da ih promijeni.
3	Važno je zadržati isto pitanje za zadatke 2 i 3, kako bi se dokazalo da postoje različite interpretacije iste slike; da različita osoba može imati različite pristupe.
4	Otvoreno razmišljanje sa učesnicima može se fokusirati na kapacitet da svi mi moramo biti kreativni, ali na potrebu da treniramo svoje umove da to sprovedemo u praksu.

Moja budućnost iz snova!

Područje kompetencija: Ideje i mogućnosti

Veličina grupe: 15-20 učesnika

Vrijeme: 1 sat

Pregled

U ovoj aktivnosti učesnici uče kako mogu uočiti prilike planiranjem i vizioniranjem svoje budućnosti. Učesnici mogu identificirati potencijalnu budućnost koja se može pojaviti, iz konkretne sadašnjosti, a zatim planirati kako doći do najpoželjnije budućnosti, u skladu s tim. Aktivnost se može planirati ili uzimajući u obzir ličnu situaciju, ili profesionalnu.

Kompetencija

- Vizija

Ciljevi

Naučiti kako definirati ličnu viziju života (ličnu i profesionalnu)
Cilj mu je razviti sposobnost zamišljanja i analize više mogućih budućnosti/scenarija.
Promovirati kapacitet učesnika za mjerenje i procjenu rizika, opcija i prilika.
Naučiti kako planirati, identificirati potrebe, resurse i elemente podrške koji mogu ostvariti njihov „san“.
Promovisati ličnu refleksiju o tome kako smo odgovorni za osiguranje rezultata vlastitog djelovanja: Vizija je vodič, ali akcija je put.

Materijali

- Prijedlog 1: Projekcija budućnosti
- Prijedlog 2: Buduća staza
- Marker

Priprema i opis

Priprema:

- učesnici će dobiti 2 različita prijedloga i markere.

Razvoj:

• **Kontekstualizacija: (5 minuta)**

Voditelj će objasniti cilj aktivnosti: želimo identificirati koja je budućnost iz snova u okviru od 3 godine, nacrtati je i osmisliti način kako da do nje dođemo. Iz tog razloga, slijedi 4 koraka, koji će biti objašnjeni, a učesnici će imati nekoliko prijedloga koji će podržati njihov dizajn ove sanjane budućnosti. Možemo sanjati veliko, ali s nogama na podu.

• **Prvi korak: (15 minuta)**

- Učesnici su pozvani da „sanjaju svoju budućnost“. Može se planirati iz lične ili profesionalne perspektive, ali u osnovi, oni će morati da shvate koja je njihova SADAŠNJA situacija, a zatim da se projektuju za različite moguće budućnosti, u vremenskom okviru od 3 godine. Voditelj može definisati konkretan izazov prema profilu i uzrastu učesnika: *na primjer: „Sanjajte kakva će biti vaša profesionalna situacija za 3 godine! ili: "Sanjajte kakav će biti vaš preduzetnički proces za 3 godine!" (ako su već preduzetnici), ili „Sanjajte kakav će vam biti život za 3 godine“.*

- Oni mogu razmotriti sve mogućnosti, ne samo one „optimalne“, već i situacije koje možda ne žele da se dogode. Na primjer: *Jedna budućnost može biti da nastavim da učim i da do sada nema posla za njih. Ili možda odluče da naprave preduzetnički projekat i uspiju; ili planiraju da se prijave za konkretan posao i obuče se za njega, a onda dobiju ovu poziciju...*

- Predložak broj 1 će se koristiti kako bi mogli definisati tih 4-5 opcija budućnosti, pozitivnih i „nepoželjnih“ (Važno je osvrnuti se na one „negativne“ koje se takođe mogu pojaviti u njihovoj projekciji budućnosti).

• **Drugi korak: (5 minuta)**

- Učesnici će tada biti pozvani da OCIJENE, MJERE i IZABERU svoju budućnost iz snova. Dakle, moraće da procijene svaku moguću budućnost koju su zapisali u prethodnom koraku, na osnovu različitih kriterijuma: izvodljivosti, ličnog uticaja, profesionalnog uticaja, a zatim da odluče koja je njihova budućnost iz snova.

Na prijedlogu 1 mogu zapisati komentare, zapažanja u vezi sa mogućim budućnostima koje su definisali i odrediti koja je od navedenih mogućih budućnosti ona koja im je draža. Dakle, ovo će

biti njihova budućnost iz snova. Ovaj korak se može uraditi pojedinačno. Voditelj može pratiti učesnike da provjeri da li imaju poteškoća.

•Treći korak: (20 minuta)

• Jednom kada znaju do čega žele doći, morat će "nacrtati" put da do njega dođu, a to će uključivati 2. prijedlog, uključujući različite elemente:

• Resursi koji su mi potrebni: To mogu biti: materijali, prostori, kapaciteti za obuku, itd. A šta ja već imam od njih?

• Podrška: saradnici, institucije, javna uprava itd.?

• Prevazilaženje rizika: šta može biti da moj put propadne? Možda ću doći u svoju „budućnost koju ne sanjam“ i provjeriti šta se može dogoditi ako stvari ne idu onako kako sam sanjao.

• Koraci koje treba slijediti: definirajte, što je više moguće, šta trebate učiniti, korak po korak (planirajte svoj put).

Četvrti korak: (15 minuta)

Ova aktivnost se odvija individualno, ali ima kolektivni doprinos, tako da svaki učesnik može podijeliti svoj put sa ostalima: bilo u timovima od 2 osobe ili kolektivno, tako da svaki učesnik može dobiti povratnu informaciju od ostalih.

Ako je to kolektivna prezentacija, može potrajati 1 minut za prezentaciju svakog učesnika, a zatim otprilike 2 minute povratnih informacija.

Procijenimo to - povratne informacije:

Voditelj će pozvati učesnike da daju kratku refleksiju i daju neke komentare o:

- *Koliko je bilo izazovno shvatiti njihovu budućnost?*
- *Kako je bilo identifikovati i „neželjene“ moguće budućnosti?*
- *Koliko je bilo lako ili složeno definisati ovaj put za postizanje njihovog plana?*

Povratne informacije od voditelja:

Koliko god planiramo svoju budućnost, bolje možemo da organizujemo i predviđamo ono što želimo da se desi. Ne može sve biti pod kontrolom, ali možemo pozitivno projektovati i pokušati postići svoje ciljeve iz „sadašnje“ perspektive. Biti svjestan rizika i mogućih nepoželjnih situacija je također neophodno, kako bismo spriječili i osigurali ono što želimo izbjeći. I naravno, uvijek je dobro pronaći saradnju, prateće elemente i druge resurse koji će nam olakšati put.

Slogan / motivaciona fraza

Hajde da sanjamo veliko, ali sa nogama na podu.

Posmatranje

1	Ovaj alat je baziran na specifičnim metodologijama kao što su predviđanje i planiranje scenarija, koji dolaze za industrijski sektor.
2	Odabir više ličnog ili profesionalnog puta ovisit će o situaciji ili interesima grupe. Na primjer, ako se radi o grupi vrlo mladih ljudi, možda bi bilo zanimljivije planirati aktivnost na više ličnom nivou, a ne na profesionalnom nivou.
3	Ako je vremenski okvir kraći, onda učesnici mogu skratiti korak 3, ne opisujući cijele elemente, ali barem uzeti u obzir sve što će biti potrebno. Nikada nemojte izbjegavati posljednji trenutak razmišljanja, jer je to dio zadataka kokonstrukcije.

Testiranje ideja!

Područje kompetencija

Ideje i mogućnosti

Veličina grupe

Preporučuje se za grupe od 15-20 učesnika. Po potrebi se može produžiti.

Vrijeme

1 sat otprilike

Pregled

Ovom aktivnošću učesnici uče o važnosti vrednovanja ideja vezanih za preduzetništvo pomoću specifičnih kriterijuma koji mogu pružiti objektivnu viziju o tome kako izmjeriti različite opcije. Različite elemente i dimenzije treba uzeti u obzir da biste imali širu viziju konkretne preduzetničke ideje i kako ona može postići svoje ciljeve ili propasti u procesu. Mjerenje je važan korak, ne na kraju, već na početku procesa.

Kompetencija

- Vrednovanje ideja

Ciljevi

Naučiti o različitim dimenzijama koje preduzetnička ideja ima i mora biti vrednovana.

Nastoji povećati svijest o važnosti mjerenja, pregleda, analiziranja prije nego što se krene s preduzetničkom idejom.

Promovisati sposobnost učesnika da budu reflektivni, analitični i kritični.

Promovisati ispravnu vrijednost "cilja" kao glavnog elementa preduzetničke ideje.

Promovisati lično razmišljanje o tome kako smo odgovorni da osiguramo ispravan razvoj akcije od samog početka, kada je to samo ideja.

Materijali

- Prijedlog 1: Tabela za vrednovanje ideja
- Prijedlog 2: Rangiranje ideja
- Marker / bijeli papir / stikeri

Priprema i opis

Priprema:

- Učesnici će raditi u timovima, tako da će biti raspoređeni po grupnim stolovima
- Učesnicima će biti dostavljen šablon za vrednovanje ideja, markeri, nekoliko papira i lepila (u slučaju da im zatrebaju).

Razvoj:

• **Kontekstualizacija: (5 minuta)**

Voditelj će objasniti aktivnost korak po korak pozivajući učesnike da budu kreativni, saraduju i uvjeravajući se da će izvući najbolje od njih. Učesnici će biti podijeljeni u grupe od maksimalno 4-5 učesnika (ovisno o veličini cijele grupe). Grupe će biti pozvane da daju naziv tima jer počinje takmičenje!

Učesnici su tada obaviješteni da će morati razviti moguće ideje kako bi prisustvovali konkretnoj situaciji, a zatim ih vrednovati u okviru konkretne liste kriterija.

• **Prvi korak: (15 minuta) Ideje za razvoj: (preduzetnici)**

Učesnici će biti pozvani da uđu u ulogu „preduzetnika“ i kreiraju moguća rješenja za „nezaposlenost mladih u svom regionu“. Ovo je otvorena tema koja može dati širok spektar odgovora, a to je ono što nam je potrebno: raznovrsnost opcija da dođemo do ove situacije.

Učesnici se zatim pozivaju da:

- Dajte barem 3-4 ideje. Mogu biti nove ili zasnovane na vanjskim iskustvima ili projektima. (Bolje je kreirati nove, ali to će zavisiti od kapaciteta učesnika i raspoloživog vremenskog okvira).
- Čak i ako to mogu biti projekti/ideje koje već postoje, mogu pokušati uključiti inovativne ili različite elemente u prijedloge.
- Ideje mogu biti dosta različite od jedne do druge, čak i u istoj situaciji

Na primjer:

“Ideja 1) kreirati kurs obuke o mekim vještinama zasnovan na... (inovativni element)

Ideja 2) Promovisati program za mlade preduzetnike zasnovan na... (Inovativni element)

Ideja 3) Stvoriti konsultantsku uslugu za lično prisustvovanje mladima iz ruralnih područja... (Inovativni element)

• **Drugi korak: (30 minuta) Vrednovanje ideja: Proces revizije**

Sada je vrijeme da se ideje vrednuju, tako da su učesnici pozvani da uđu u ulogu "REVIZORA".

Razmjenjivanje ideja timova: Svaki tim će dobiti listu ideja od druge grupe, tako da će procijeniti prijedloge drugih timova. *(Na primjer: Tim 1 procjenjuje ideje iz tima 2, tim 2 iz tima 3, tim 3 iz tima 1...)*

Postojaće lista pitanja koja će voditi našu evaluaciju. Moguće je da nedostaju informacije, jer ćemo dobiti samo listu ideja sa nekim nacrtom opisa. Tada možemo "zamisliti" kako dolazi do ostatka informacija.

Na primjer: Ideja 1) kurs obuke mekih vještina: Pitanje 1.1 Da li je ciljni protagonist ove akcije? Tada naša refleksija može biti da su meke vještine odabrane za pružanje obuke o njima, možda prethodno odabrane na osnovu upitnika za potencijalne učesnike. Dakle, odgovor bi bio da!

Zatim, cilj nije samo vrednovati, već i predložiti kako se može postupiti u svakom koraku kako bi se osiguralo da je proces visokog kvaliteta!

Ocijenimo svaku od ideja registrovanih slijedeći ove korake:

Nº	Ključno pitanje na koje treba odgovoriti	Mjera	
1	Kriterijumi: Testiranje TARGET-a		
1.1	<i>Da li prijedlog zadovoljava specifične potrebe cilja?</i>	1-5	Do 15
1.2	<i>Da li prijedlog uzima u obzir ciljane utiske i ocjene?</i>	1-5	
1.3	<i>Da li je ciljni protagonist ove akcije/procesa?</i>	1-5	
2	Kriterijum: Testiranje PRILIKA		
2.1	<i>Da li kontekst intervencije olakšava ovaj proces (lako za razvoj)?</i>	1-5	Do 15
2.2	<i>Postoji li podrška, saradnici da olakšaju?</i>	1-5	
2.3	<i>Postoji li neko prethodno uspješno iskustvo na kojem se zasniva ova ideja?</i>	1-5	
3	Kriterijumi: Testiranje KVALITETA		
3.1	<i>Da li je prijedlog dovoljno konkretan i da li definiše konkretne</i>	1-5	

	<i>ciljeve?</i>		Do 15
3.2	<i>Da li je prijedlog mjerljiv i može li pružiti dokaze?</i>	1-5	
3.3	<i>Da li je prijedlog realan i daje definisanu DODATNU VRIJEDNOST? Koju?</i>	1-5	
4	Kriterijumi: Testiranje PROCESA		
4.1	<i>Da li je proces jasan i lak za razvoj (nema mnogo složenosti)?</i>	1-5	Do 15
4.2	<i>Da li je do procesa lako doći u konkretnom vremenskom rasponu?</i>	1-5	
4.3	<i>Postoje li potencijalni rizici za postizanje ciljeva?</i>	1-5	

Pomoću ovog alata može se postići maksimalno 60 bodova, koji se moraju primijeniti na svaku od stvorenih ideja. Razmatra se vremenski okvir od otprilike 20 minuta po ideji.

• **Treći KORAK: (15 minuta) Ideje za rangiranje: javna uloga.**

Dakle, sada je vrijeme da podijelimo cjelokupno vrednovanje ideja i napravimo generalni rang među timovima. Ovo će biti svojevrsno takmičenje na kojem se na rang-listi provjeri koje su ideje bolje procijenjene. Oni će biti prikazani redoslijedom kako bi se rangirali odozgo prema dolje. Može izgledati ovako:

RANG	IDEJA	TIM	BODOVI
1	<i>Kurs za obuku mekih veština</i>	1 "Zvijezde"	53
2	<i>Online mentorska usluga</i>	3	51
3

Nakon rangiranja, mogu se pojaviti neka zapažanja i može se otvoriti dijalog za razmjenu razmišljanja, uvažavanje ideja, vrednovanje ideja itd.

Procijenimo to - povratne informacije:

Voditelj će pozvati učesnike da kratko razmisle i daju neke komentare o tome:

- *Koliko je bilo teško definisati ideje koje su pratile ovu konkretnu situaciju/izazov?*
- *Je li bilo složeno ocijeniti svaki kriterij?*
- *Da li ste skrenuli pažnju na elemente koji su ocjenjivani?*

Povratna informacija od voditelja:

Kad god planiramo da razvijemo ideju, neka refleksija mora doći na samom početku. Vrednovanje ideja je naša prilika da definišemo koliko je jasno, konkretno, koliko je usklađeno sa stvarnošću, potrebama korisnika ili kontekstom... i koliko će to imati prilike za uspjeh.

Mjerenje ne dolazi samo na samom kraju projekta ili aktivnosti, već od samog početka, kako bismo bili sigurni da su napori koje ćemo uložiti dobro fokusirani. A kada se vrednuju različiti kriterijumi i dimenzije moraju se uzeti u obzir, kao društveni (uočavanje mete u sredini), kulturni (s obzirom na kontekstualnu realnost) ili ekonomski (vrednovanje mjerenja, ako je realno, itd.).

Slogan / motivaciona fraza

Ocijenimo i mjerimo u koraku 1, da bismo došli do koraka 10!

Posmatranje

1	Ova tehnika je zasnovana na: SWOT analizi, SMART ciljevima i dizajnerskom razmišljanju, kao metodama koje razmatraju analizu i vrednovanje kao dio svog procesa.
2	Glavna tema na koju se treba fokusirati da biste razvili ideje, savršeno može biti druga. Samo vodite računa da to bude prilično otvorena tema koja lako može donijeti različite ideje kao potencijalna rješenja.
3	Ideje se mogu zasnivati na nečemu što već postoji, ali je jako preporučljivo kreirati nove ideje ili barem dati neke inovacije već postojećim. To će ovisiti o iskustvu i znanju učesnika i o tome će odlučiti voditelj.
4	Razmišljanje bi trebalo da se odnosi na relevantnost odabira ideje za njeno izvođenje i da se uvjeri da ona postiže uspjeh. Vrednovanje ideja takođe znači mjerenje mogućnosti, naših kapaciteta i rezultata koje smo zaista voljni da postignemo.

Naslov: Impact-IN ideje!

Područje kompetencija

Ideje i mogućnosti

Veličina grupe

Preporučuje se za grupe od 15-20 učesnika. Po potrebi se može povećati.

Vrijeme

1 sat i 30 minuta otprilike

Pregled

U ovoj aktivnosti, učesnici će naučiti da identifikuju potencijalne uticaje akcija i procijene posljedice po pojedince, zajednice i planetu. Naglašava važnost razmatranja različitih kriterija i osiguravanja da se projekat provodi s etičkom, odgovornom i održivom vizijom.

Kompetencije

- Etičko i održivo razmišljanje

Ciljevi

Povećati razumijevanje učesnika o važnosti procjene posljedica društvenih akcija.
Promovisati analitičko razmišljanje o društvenim utjecajima koje želimo provesti kroz naše projektne ideje.
Naučiti o svim dimenzijama društvenog utjecaja (i pozitivnih i negativnih).
Cilj je razviti sposobnost zamišljanja i definisanja konkretnih društvenih utjecaja iz etičke, uvažavajuće i održive vizije i promovisati ličnu refleksiju o konceptima etičkog razmišljanja i održivosti.

Materijali

- Primjer projekta (treba kreirati)
- Obrazac ocjenjivanja
- Marker / stikeri

Priprema i opis

Priprema:

- Učesnici će raditi u timovima, tako da će biti raspoređeni po grupnim stolovima
- Učesnicima će biti dostavljen šablon za vrednovanje ideja, markeri, nekoliko papira i lepila (u slučaju da im zatrebaju). Također će u grupama dobiti primjer projekta.

Razvoj:

- **Kontekstualizacija: (10 minuta)**

Voditelj će objasniti glavni cilj aktivnosti i proces koji ćemo pratiti. Bit će relevantno napraviti kratak uvod o važnosti održivih i etičkih elemenata koji mogu biti dio naših prijedloga/ideja/poslovanja. U ovom slučaju može biti zanimljivo pozvati se na:

- Vizija društvenog poslovanja koja ne uzima u obzir samo poslovanje već i uticaj u okruženju, što uključuje etičko razmišljanje koje ne uzima u obzir samo posebne interese već i kolektivne.
- Uticaj razmatran u 3 dimenzije: društvenu, ekonomsku i ekološku
- Uticaj su zaista efekti, pozitivni i negativni od onoga što projekat može da proizvede zahvaljujući svom razvoju,
- Važnost mjerenja društvenog uticaja, jer sve treba da ima dokaze za ispitivanje

Učesnici će tada biti obaviješteni da će sama aktivnost biti mjerenje uticaja koji konkretna akcija/projekat može imati, na različitim nivoima i dimenzijama.

• **Prvi korak: (30 minuta): Procijenite glavni uticaj projekta.**

a) **Čitanje:** Svaki tim će dobiti predložak projekta koji će uključivati bitne informacije o stvarnoj ili nestvarnoj akciji. Preporučljivo je koristiti projekte ili akcije iz iste organizacije, s obzirom na projekte/akcije koji su različiti, tako da i evaluacija može biti različita. Oni mogu pažljivo gledati i čitati i razmišljati o informacijama koje imaju.

Primjer predložka može uključivati barem sljedeće informacije o projektu:

-
1. Naslov
 2. Ciljeve
 3. Očekivani rezultati / ishodi
 4. Kontekst intervencije
 5. Glavni opis (1-2 pasusa)
 6. Ciljna grupa koja će biti uključena
 7. Vrijeme akcije

Šablone projekta može obezbijediti voditelj ili mogu biti projektne ideje koje učesnici lično poznaju (ako su mladi radnici i već rade).

Evo jednog primjera šablona, ali bilo koji drugi može funkcionisati. One mogu biti stvarne ili ne, ali osnovne informacije se mogu dati učesnicima:

1	Naslov
	<i>Osnaživanje sebe</i>
2	Ciljevi
	<ul style="list-style-type: none">● <i>Povećati digitalne i komunikacijske vještine migranata</i>● <i>promovirati samosvijest i samopouzdanje migranata o njihovom potencijalnom pristupu zapošljavanju</i>● <i>Povećati vještine i kompetencije učesnika za njihovu socijalnu i radnu integraciju.</i>
3	Očekivani rezultati
	<ul style="list-style-type: none">● <i>Najmanje 20 migranata, koji žive u xx regiji, će razviti cijeli proces obuke i podučavanja za zapošljavanje</i>● <i>najmanje 80% učesnika prijavljuje se za prilike za zapošljavanje u regionu (biografije, intervjui, itd.)</i>● <i>Najmanje 20% učesnika dobija priliku za rad na kraju projekta.</i>

4	Kontekst intervencije
	<i>Regija xx ima relevantan broj migranata, a većina njih ima poteškoća u pronalaženju mogućnosti za rad. Migranti imaju kratke informacije o vrsti kompanija ili mogućnostima dostupnim u njihovom okruženju, a osim toga o svojim kratkim digitalnim ili komunikacijskim vještinama. Kulturološki nisu navikli na procese koji se u ovoj zemlji prate u pronalaženju posla i ne poznaju kanale i procese koje mogu pratiti da bi pristupili tim mogućnostima.</i>
5	Glavni opis (1-2 pasusa)
	<i>Ovaj projekat uključuje nekoliko usluga za povećanje radne inkluzije migranata (i muškaraca i žena) u regionu:</i> <ul style="list-style-type: none"> ● <i><u>Usluga obuke</u>: digitalne vještine, komunikacijske vještine, traženje posla online, priprema intervjua ili CV-a, itd.</i> ● <i><u>Trenerska usluga</u>: lična podrška za identifikaciju glavnih potencijala, kapaciteta i povećanje samosvijesti učesnika.</i> ● <i><u>Prospekcijska usluga</u>: identifikaciju mogućih kompanija ili pozicija na kojima učesnici mogu raditi. Koordinacija mogućih intervjua, ili dostava CV-a itd.</i>
6	Ciljna grupa koja će biti uključena
	<i>Migranti (muškarci i žene), bez starosne granice, sa prebivalištem u regionu. Možda su zainteresovani za ovaj proces, motivisani da nađu posao. Većini njih je potrebna ekonomska podrška da pokriju svoje porodične potrebe.</i>
7	Vrijeme akcije
	<i>Projekat traje otprilike 8 mjeseci od početka procesa obuke.</i>

b) Procijenite potencijalne uticaje: Učesnici su zatim pozvani da procijene glavne UTICAJE koje konkretna ideja može imati u trogodišnjem razvoju. Koraci će biti sljedeći:

1. **Prvi opšti uticaj**: oni moraju mjeriti uticaj u ove 3 specifične dimenzije: SOCIJALNA/EKONOMSKA I OKOLIŠNA.
2. **Detaljna procjena uticaja**: Zatim će se od učesnika tražiti da razmotre da li je njihova procjena uzimala u obzir sljedeće elemente. Osim ako ne moraju ići naprijed I uključiti dodatne uticaje u svim dimenzijama na temelju njih:
 - a. LJUDI: način na koji žive, rade, komuniciraju, njihov svakodnevni život općenito.
 - b. KULTURA: ako efekat projekta utiče na vjerovanja, običaje, vrijednosti, jezik itd.
 - c. ZAJEDNICA: ako projekat utiče u smislu kohezije, stabilnosti, usluga, objekata koje zajednica ima.

- d. OKRUŽENJE: s obzirom na elemente kao što su voda, vazduh, dostupnost i kvalitet hrane, nivo prašine, buka kojoj su građani izloženi, bezbjednost uopšte, pristup resursima i njihova kontrola...
- e. ZDRAVLJE I BLAGOSTANJE: na svim nivoima, fizičkom, mentalnom, socijalnom i duhovnom, ali i odsustvu bolesti itd.
- f. EKONOMSKI KAPACITET: ako efekti projekta utiču i na ekonomske kapacitete, odnosno na sposobnost pokrivanja ličnih potreba itd.
- g. LIČNA PERCEPCIJA (STRAHOVI I TEŽNJE); ako projekat takođe utiče na ljude na ovom ličnom i emocionalnom nivou.

Dakle, odgovor bi trebao biti da će svaka grupa identificirati mnogo više mogućih utjecaja s obzirom na sve te elemente, tako da će otkriti koliko duboke dimenzije utjecaja mogu biti unutar konkretnog prijedloga.

Na primjer, u projektu obuke za preduzetništvo, jedan glavni uticaj mogao bi se definirati kao: „Ljudi stižu znanje o razvoju lokalnog biznisa“.

Ali u detaljnoj procjeni uticaja može se identifikovati i:

“Učesnici će povećati svoje potencijalne ekonomske kapacitete”,

"učesnici će promijeniti svoju percepciju budućnosti s više nade, težnji i novih vizija",

„Učesnici će biti sposobniji da mijenjaju svoje okruženje i negativne efekte na njih svojim poduzetničkim djelovanjem“.

Dakle, otkrivanje svih detaljnih dimenzija društvenog utjecaja donosi više svjetla učesnicima da identifikuju detaljniji opis kako neka akcija može generirati utjecaje.

Obrazac koji se može koristiti za ovu procjenu može biti sljedeći:

PROJEKAT/ AKCIJA: XXXX		
Društveni uticaji	Ekonomski uticaji	Ekološki uticaji

• **Drugi KORAK: (15 minuta): PROCIJENITE potencijalni negativan uticaj.**

Zatim će učesnici biti pozvani da analiziraju da li su i oni identifikovali moguće NEGATIVNE uticaje. Oni ih mogu uključiti u svoju listu.

Dakle, ovo će ih možda navesti da shvate da uticaji mogu biti i negativni, a prethodni rad na „predviđanju“ može se obaviti kako bi se spriječili i izbjegli potencijalni rizici naših akcija/projekata.

• **Treći KORAK: (15 minuta): POBOLJŠANJE uticaja.**

Kako neki od kriterijuma možda neće biti prisutni u akciji, ovaj novi korak će pozvati učesnike da definišu kako će projekat/prijedlog biti u stanju da POVEĆA društveni uticaj, ali i da GENERIRA uticaj na druge dimenzije/područja, a posebno kako spriječiti POTENCIJALNI NEGATIVNI UTIECAJ. Glavni kriteriji koje treba razmotriti mogu se razviti odgovarajući na sljedeća pitanja:

- *Da li je projekat društveni i ima relevantnu društvenu komponentu?*
- *Da li projekat uzima u obzir potrebe glavne mete ili ciljeva u ranjivim situacijama, ili zajednice uopšte?*
- *I da li projekat uzima u obzir elemente životne sredine, potencijalne negativne uticaje?*
- *Da li projekat razmatra moguće ekonomske efekte, na bilo kom nivou?*
- *Itd....*

Procijenimo - povratna informacija (30 minuta):

Voditelj će pozvati učesnike da kratko razmisle i daju komentare o:

- *Koliko je bilo izazovno identifikovati društvene uticaje?*
- *Kako je bilo identifikovati i negativne moguće uticaje?*
- *Koliko je bilo lako ili složeno poboljšati početne uticaje projekta?*

Povratna informacija od voditelja:

Prilikom razvoja projekta možemo imati u vidu sve moguće uticaje koje on može imati, u različitim dimenzijama i pozitivnim i negativnim. Možda ćemo moći da SPRIJEČIMO negativne efekte, a to može značiti da promijenimo obim ili pristup naše akcije, da uključimo ili izbrišemo neke elemente. Možemo se fokusirati na DONOŠENJE VRIJEDNOSTI korisnicima, zajednici, društvu općenito. Odgovoran čin će osigurati da naša akcija može postati održiva akcija koja pomaže rastu umjesto da stvara više prepreka ili poteškoća.

Slogan / motivaciona fraza

Hajde da identifikujemo buduće tragove akcije: društveni uticaj!

Posmatranje

1	Ovaj alat se zasniva na specifičnim metodologijama kao što je procjena društvenog uticaja, kao podrška u definisanju potencijalnih uticaja neke akcije.
2	Primjer projekta može biti isti za sve grupe. Ovo također može biti zanimljivo

	usporediti i produbiti istu inicijativu, provjeriti slične reakcije i komentare, te razlike.
3	Ako trener želi napraviti pojednostavljenu akciju, tada predložak projekta može biti vrlo jednostavan, a pozitivni i negativni utjecaji mogu biti opisani u isto vrijeme. Dakle, učesnici će biti pozvani da identifikuju oba potencijalna uticaja tokom istog koraka (tada će koraci 1 i 2 ići zajedno).
4	Učesnici ne moraju postići složen rezultat, to je više vježba analize, samostalne i grupne refleksije o efektima koje projekat može imati. Dovođenje konkretnih primjera pozitivnog i negativnog utjecaja od strane trenera može biti razjašnjenje.

Najbolji tim ikada!

Područje kompetencija: Resursi

Veličina grupe: 10-12 učesnika. Po potrebi se može povećati.

Vrijeme: 2 sata otprilike.

Pregled

U ovoj aktivnosti, učesnici će se aktivno fokusirati na identifikaciju vlastitih vještina, sposobnosti i snaga, promovirajući vjerovanje u sebe. Oni će se uključiti u vježbe samosvijesti kako bi bolje razumjeli sebe i poboljšali ili otkrili svoje jedinstvene kvalitete. Osim toga, istražiti će kako njihove individualne snage mogu doprinijeti rastu tima, stvarajući sinergiju komplementarnih elemenata koji jačaju zajednički okvir koji ima za cilj postizanje uspjeha. Identifikacija snaga i slabosti ključni su element za napredak, suočavanje s neuspjehom i traženje alternativnih rješenja.

Kompetencija

- Samosvijest i samoefikasnost

Ciljevi

Da pomogne učesnicima da efikasnije prepoznaju svoje lične i profesionalne potencijale, sposobnosti i vještine.

Podići samosvijest i samopoštovanje učesnika pomažući im da odrede svoje ključne kvalitete koje mogu dovesti do uspjeha.

Promovirati razmišljanje učesnika o važnosti poboljšanja zajedničkog rada, naglašavajući kako se jedinstveni kvalitete i vještine svakog člana mogu nadopunjavati.

Materijali

- Papiri, markeri i stikeri

Priprema i opis

Priprema:

- Učesnici se mogu podijeliti u grupe (preporučljivo je imati otprilike 4-5 članova), osiguravajući najmanje 3 različite grupe. Iako će prva aktivnost biti individualna, bolje je organizirati grupe prije početka aktivnosti.

Pozitivno je i ako postoji povezanost među učesnicima, ako se poznaju, jer će to biti od pomoći u jednom od koraka aktivnosti.

Bilo bi dobro ukoliko ima nekoliko stolova i stolica za sjesti i napraviti neke bilješke.

Razvoj:

- **Kontekstualizacija: (5 minuta)**

Voditelj će objasniti učesnicima da je identifikovanje ličnih i kolektivnih snaga od suštinskog značaja za izgradnju kohezivnog i efikasnog tima. Trebali bismo priznati i svoje snage i slabosti. Uključivanje u ovu aktivnost pomoći će nam da steknemo svijest o svojim sposobnostima i ograničenjima dok radimo na projektu ili ideji.

Voditelj će potaknuti učesnike da duboko razmisle i ulože napor da pronađu dobre osobine koje svako od nas ima, jer je obično prilično složeno definisati najbolje od nas.

- **Prvi KORAK: (40 minuta): INDIVIDUALNI RAD**

a) Najbolji sam u... (10 minuta)

Svaki učesnik će odvojiti vrijeme da u rad napiše svoje ime, a zatim definiše koji je njegov/njen najbolji kvalitet u svakodnevnom životu. To nije vezano za posao, već za njegov/njen privatni život. Ako postoji više od 1 kvaliteta, čak 3-4, bilo bi savršeno da ih sve registrujete. Na primjer:

Najbolji sam u organizaciji aktivnosti prijatelja.

Najbolji sam u pronalaženju prijatelja i kontakata.

...

b) Najbolje radim... (10 minuta)

Svaki učesnik će sada, u istom radu, definisati koji je njen/njegov najbolji kvalitet kada je u pitanju kontekst rada. Opet, ako postoji više od 1 kvaliteta, svi moraju biti registrovani. Na primjer:

Najbolji sam u organizaciji digitalne i fizičke dokumentacije.

Najbolji sam u razmišljanju kada je u pitanju stvaranje novih ideja.

.

c) Još moram da učim o... (10 minuta)

Svaki učesnik će sada definisati koja su mu/njena ograničenja ili nedostaci kvaliteta u kontekstu rada. Opet, mogu biti 1 ili možda više. Svi oni mogu biti registrovani. Na primjer:

Još uvijek moram naučiti o upravljanju vremenom.

Još uvijek moram naučiti o ekonomskim i budžetskim pitanjima.

...

d) Povratna informacija (10 minuta)

Voditelj će pozvati učesnike da podijele svoja otkrića. Ne moraju se svi pojaviti, već samo oni koji to žele. I oni će predstaviti sva 3 koraka: u čemu su dobri u privatnom životu, profesionalnom, a zatim i o ograničenjima. Voditelj može dati neke moguće povratne informacije/razmišljanje o podudarnostima ili razlikama.

• Drugi KORAK: (50 minuta): KOLEKTIVNI RAD

a) Šta je najbolje od vas... (15 minuta) Razmišljanje o prednostima

Ovaj korak se može efikasno implementirati samo kada su učesnici već upoznati jedni s drugima. Ako to nije slučaj, onda se ovaj korak može preskočiti.

Učesnici dolaze u grupe (kako su definisane na početku). Svaki učesnik će biti podstaknut da jedni drugima daju pozitivne povratne informacije. Oni će na stikere napisati kvalitete/snage koje on/ona prepoznaje u ostatku partnera u timu, uglavnom bazirane na nivou rada, ali i lične ako tako žele. Svaki učesnik će zalijepiti stiker na lični papir svakog učesnika.

Tada može doći do kratke povratne informacije. *Šta je za vas iznenađujuće? Neki kvalitet za koji niste svjesni da ste ga imali? Slučajnosti?*

b) Usklađivanje zadataka (15 minuta)

Dakle, s obzirom na kvalitete/snage koje su ranije identifikovane (i u individualnim i u kolektivnim koracima), svaka grupa će morati da definiše i rasporedi zadatke među učesnicima, kako bi odbranila zašto su „najbolji tim ikada“!

Zadaci i odgovornosti mogu se dodijeliti u skladu sa individualnim snagama svakog člana tima. Tim će definisati koje uloge ili zadatke želi imenovati ili kako organizovati svoju “kompaniju” “tim”.

c) Još moramo učiti o... (20 minuta)

Svaki tim će sada definisati koja su njihova ograničenja, odnosno nedostatak kvaliteta u timu, kojima je možda potrebna eksterna podrška.

Prezentacija: onda će svaki tim odvojiti minutu da opiše zašto je “najbolji tim ikada”!

Naprimjer:

Mi smo najbolji tim ikada zato što: imamo najboljeg organizatora vremena, dokumentacije i ideja (Mario). Ali imamo i najboljeg komunikatora koji će osigurati vidljivost svega što radimo (Sabrina). Ali svakoj kompaniji je potrebna produktivnost i efikasnost, a za to imamo najbolju koordinatoricu (Anu)...

ALI još uvijek moramo naučiti kako se nositi s neizvjesnošću i osigurati da nam ekonomsko upravljanje omogući da postignemo svoje ciljeve.

Procijenimo to – povratna informacija (25 minuta):

Voditelj će pozvati učesnike da kratko razmisle i daju komentare o:

- *Koliko je bilo izazovno identifikovati lične kapacitete/snage na oba nivoa?*
- *Koji dio je bio najizazovniji?*
- *Kako je bilo definisati „najbolji tim ikad“? Ima li posebnih poteškoća?*

Povratna informacija od voditelja:

Važno je imati samosvijest o svojim prednostima i slabostima kako bismo iskoristili svoje prednosti i riješili svoja ograničenja ili poboljšajući ih ili pronalaženjem alternativnih rješenja.

Kada osoba preuzme ulogu u kojoj je moćna, to ne samo da povećava produktivnost već i povećava zadovoljstvo poslom.

Identifikacija i korištenje prednosti je stalan proces. Ključno je stvoriti kulturu u kojoj se cijene snage, a pojedinci se ohrabruju da ih razviju i primjenjuju u svojim ulogama. Važno je prepoznati da se niko ne može istaći u svakom aspektu, vještini ili odgovornosti. Da bismo išli naprijed, moramo formirati timove u kojima možemo saradivati, inovirati i razvijati se zajedno. Samosvijest igra ključnu ulogu u ovom procesu, jer nam pomaže da utvrdimo svoja ograničenja i otkrijemo načine da ih dopunimo prednostima drugih. Ovaj pristup saradnje je ključ za postizanje uspjeha.

Slogan / motivaciona fraza

Cijenite ono što imate i ono što trebate od drugih!

Posmatranje

1	Ovaj alat istražuje neke tehnike poput razmišljanja o prednostima ili usklađivanja zadataka, koje su posebno praktične u radnim grupama.
2	Koraci promišljanja ovog alata su od suštinskog značaja za pomoć učesnicima da steknu duboko razumijevanje značaja samosvijesti u pogledu svojih sposobnosti i njihove potrebe za vanjskom podrškom.

Izazovno putovanje!

Područje kompetencija: Resursi

Veličina grupe: 15-20 učesnika. Po potrebi može biti više.

Vrijeme: 1 sat otprilike

Pregled

U ovoj aktivnosti učesnici će doživjeti neuspjeh i naučiti značaj odlučnosti i upornosti u postizanju svojih ciljeva. Kroz sopstvenu i kolektivnu refleksiju, identificirat ćemo potencijalne

prepreke koje se mogu pojaviti dok slijedimo projektnu ideju ili preduzetnički proces. To će nas pripremiti da savladamo prepreke i uspješno ostvarimo svoje ciljeve.

Kompetencije

- Motivacija i upornost

Ciljevi

Povećati razumijevanje učesnika o važnosti učenja i poboljšanja vrijednih lekcija tokom samog procesa razvoja ideja. Put nije lak, ali proces učenja je takav.
Promovisati razmišljanje učesnika o važnosti otpornosti, sposobnosti prilagođavanja i upornosti da postignemo svoje ciljeve kada se suočimo sa neuspjehom. Naši napori će biti vrijedni za nas, ali i za druge.
Naučiti o svim elementima koji mogu biti podrška u našim projektima: alati, smjernice, saradnja, mogu doprinijeti postizanju naših ciljeva.
Razmišljati o tome kako možemo preoblikovati neuspjeh i smatrati ga prirodnim dijelom procesa učenja, postajući odskočna daska na putu do uspjeha.

Materijali

- 1 ruksak po grupi
- Pravi materijal, crtež materijala ili samo papir sa nazivima svakog od njih (papir i olovka / kompas / lampa / mobilni)
- velika prostorija sa raznim preprekama kao što su stolice, stolovi, materijal na podu itd. (prema raspoloživom prostoru i materijalima).

Priprema i opis

Priprema:

- Učesnici se mogu podijeliti u grupe ili, ako grupa nije veća od 8, onda svi mogu raditi u jedinstvenoj grupi. Učesnici će imati predstavnika koji će biti taj koji će krenuti na putovanje.
- U velikoj prostoriji će biti definisana staza po kojoj će se učesnici moći kretati. Postojeće neke prepreke i definisana lokacija sobe kao "kraj" putovanja. Staza treba da bude dovoljno duga i ne linearna, da bude duža i da uključuje prepreke kao što su stolice, materijali na podu koje moraju preskočiti, itd.

Razvoj:

• **Kontekstualizacija: (5 minuta)**

Voditelj će objasniti učesnicima da vođenje projektne ideje poput putovanja možda i nije uvijek tako lako. Tokom procesa stvari se mogu dogoditi, a mi trebamo biti spremni na neizvjesnost, neuspjeh i biti spremni da nastavimo dalje.

• **Prvi KORAK: (10 minuta): Priprema putovanja.**

Svaki tim (ili jedinstveni tim), moraće da odluči šta će nositi u ruksaku koji će predstavnik (putnik) ponijeti. Bit će kratak izbor elemenata, a možete ih uzeti samo 4:

- Papir i olovka (PLANIRANJE)
- Lampa (laki alati)
- Kompas (vođenje)
- Mobitel (podrška)
- Boca vode
- Vreća za spavanje
- Čizme
- Hrana
- Naočale

Svaki element može biti fizički ili predstavljen u radu (crtež ili naziv izdanja). Svaki tim će tada odabrati 4 elementa i staviti ih u ranac. Dakle, mogu započeti putovanje.

• **Drugi KORAK: (20 minuta): Razvoj putovanja.**

Svaki tim (ili jedinstveni tim) će započeti sa svojim putnikom putovanje od početne tačke i slijedit će sljedeće upute koje će uključivati različite poteškoće ili izazove nakon nekog ulaska u prostoriju:

- *Prva stanica* je karta na kojoj moramo zabilježiti svoje putovanje. Imate li papir i olovku?
 - a) imate li ih među svojim materijalima: možete ih koristiti i planirati strategiju kako doći do svoje konačne linije. Učesnici će to morati definisati i opisati treneru.
 - b) ako ih nemate, onda se morate vratiti na početnu tačku, promijeniti jedan od svojih materijala i zatim uzeti papir i olovku, a zatim nastaviti sa strategijom kao što je prije opisano.
- *Druga stanica*: noć je blizu i nema svjetla za hodanje: imate li lampu sa sobom?
 - a) imate ga među svojim materijalima: dakle, koristite ga i idite.
 - b) ako ga nemate, onda se morate vratiti na početnu tačku, promijeniti jedan od vaših materijala i uzeti lampu.
- *Treća stanica*: Oblačno je i vjetrovito i ne vidite kako treba. Svi putnici će dobiti traku na očima, pa će od sada morati da hodaju bez vida, vodeći sebe samo rukom.
- *Četvrta stanica*: da biste nastavili hodati možda će vam trebati podrška saradnika. Imate li svoj mobitel?
 - a) ako to učinite, možete dobiti podršku od članova vašeg tima koji će vas voditi na vašem putovanju jer još uvijek imate traku na očima.

-
- b) nemate ga: dakle, morate se vratiti na početnu tačku, promijeniti jedan od svojih materijala i uzeti mobitel. I od tada članovi vašeg tima mogu voditi vaše putovanje.
-
- **Peta stanica:** nekako se izgubite (čak ni članovi vašeg tima ne znaju kako da vas upute). Imate li kompas?
 - a) Da, imate ga. Dakle, možete se vratiti na stazu i nastaviti hodati.
 - b) Ako ga nemate, onda ćete morati hodati unazad ostatak puta.
-

Nakon nekoliko dodatnih prepreka (stolice, osobe koje zaustavljaju putnike ili druge ideje), putnik/ci će stići do „ciljne linije“. Ako ima više od jednog putnika, bit će šampionski tim, tako da se može takmičiti. Ali sačekat ćemo dok svi putnici ne stignu do cilja.

Procijenimo - povratna informacija (15 minuta):

Voditelj će pozvati učesnike da kratko razmisle i daju komentare o:

- *Koliko je bilo izazovno putovati?*
- *Koji dio je bio najizazovniji?*
- *Imate li ideju o značenju svakog materijala koji su nosili u ruksaku?*

Povratna informacija od voditelja:

Prilikom razvoja projekta, bitno je predvidjeti potencijalne poteškoće koje bi mogle nastati, čineći putovanje složenijim. Međutim, ključno je ostati odlučni i prihvatiti rizik od neuspjeha, a da ostanemo fokusirani na svoje ciljeve upornošću. Moramo ustrajati u ostvarivanju svojih interesa, pokazati strpljenje, tražiti rješenja i nastojati da postignemo svoje ciljeve, čak i kada se suočimo sa nedaćama. There is a meaning for each of the “materials” we were needing during the journey:

-
- **Papir i olovka:** predstavljaju važnost AKCIJSKOG PLANA. Ako smo organizovani i imamo konkretnu viziju, možemo stvoriti dobro strukturiran plan koji omogućava fleksibilnost i redizajn.
 - **Lampa:** predstavlja kreativnost, motivaciju, inicijativu potrebne za razvoj ideja. Lampa takođe predstavlja osnovne ALATE i resurse koji se koriste tokom samog procesa koji vam daje „svjetlo“.
 - **Kompas:** predstavlja smjernice potrebne za postizanje naših ciljeva. Uprkos suočavanju sa poteškoćama i neočekivanim situacijama, otvoren um da se prilagodimo i preorijentišemo naš projekat je ključan za uspjeh.
 - **Mobitel:** predstavlja vrijednost saradnje sa drugima. Vanjska podrška i preporuke stručnjaka, te saradnja sa kolegama mogu uvelike doprinijeti uspjehu našeg prijedloga.
-

Upamtite da je suočavanje s neuspjehom proces i u redu je da odvojite vrijeme. Izgradnja otpornosti i pozitivnog načina razmišljanja zahtijeva praksu, ali uz upornost i odlučnost, neuspjehe možete pretvoriti u vrijedna iskustva učenja.

Slogan / motivaciona fraza

Ako ne pogriješimo s vremena na vrijeme, nismo se dovoljno potrudili!

Posmatranje

1	Ovaj alat je posebno refleksivan kako bi motivisao učesnike da shvate složenost vođenja projekta, a zatim se suoče s poteškoćama s drugom vizijom.
2	Dobro je napraviti samo jednu grupu ili više, prema ukupnom broju učesnika. Razmišljanje i razmjena utisaka i komentara nakon aktivnosti će biti od koristi u oba slučaja.
3	U završnoj evaluaciji, ako ima dodatnog vremena, moglo bi biti interesantno postaviti otvoreno pitanje vezano za vrstu problema/teškoća/izazova za koje učesnici smatraju da mogu naići kada razvijaju ideju.

Ostvarite to, mjerite resurse!

Područje kompetencija: Resursi

Veličina grupe: 10-12 učesnika. Po potrebi može biti više

Vrijeme: 1 sat i 30 minuta otprilike.

Pregled

U ovoj zanimljivoj aktivnosti, učesnici će procijeniti zahtjeve za resursima datog zadatka ili projekta. Štaviše, oni će poboljšati svoje vještine rješavanja problema istraživanjem alternativnih rješenja suočenih s izazovima ili ograničenjima, uglavnom na osnovu upravljanja resursima potrebnim za unapređenje prijedloga. Ova vježba ima za cilj kultivirati inovativno razmišljanje i strategiju, što u konačnici vodi uspješnoj realizaciji predloženih inicijativa. Učesnici će također ući u analizu osnovnih kompetencija potrebnih za osiguranje efikasnog upravljanja resursima.

Kompetencije

- Mobilizacija resursa

Ciljevi

Olakšati učesnicima da shvate složenost koja je uključena u određivanje potrebnih resursa za realizaciju prijedloga ili inicijative.

Poboljšati razumijevanje i stručnost učesnika u rješavanju izazova, posebno u kontekstu otkrivanja efikasnih rješenja za postizanje uspjeha kroz obuku njihovih vještina rješavanja problema.

Ohrabriti učesnike da razmišljaju o različitim kompetencijama koje su ključne u upravljanju resursima i naglasiti važnost njegovanja strateškog razmišljanja koji nam omogućava da djelujemo efikasno, čak i kada smo suočeni s ograničenim resursima.

Materijali

- flipčarti,
- papir, markeri i stikeri

Priprema i opis

Priprema:

- Učesnici se mogu podijeliti u grupe (preporučljivo je imati otprilike 4-5 članova), osiguravajući najmanje 3 različite grupe. Ako postoji nekoliko stolova i stolica možete sjesti i napraviti neke bilješke.

Razvoj:

- **Kontekstualizacija: (5 minuta)**

Voditelj će objasniti učesnicima da je identifikovanje i upravljanje resursima koji su nam potrebni za razvoj ideje potrebno da bismo osigurali da možemo postići ciljeve. Upravljački zadaci su neophodni kao poduzetnički kapacitet koji zahtijeva pažnju i strategiju. Iz tog razloga, ova aktivnost će nas pozvati na strateško razmišljanje i pronalaženje rješenja za poteškoće.

Radit ćemo u timovima i morat ćemo se suočiti sa različitim izazovima. Hajdemo!

- **Prvi KORAK: (20 minuta): Definisanje šta nam je potrebno!**

Svaki tim će imati izazov (koji voditelj nasumično dijeli). Ako postoji najmanje 5 timova, jedan izazov se može ponoviti kako bi se provjerilo koliko se ista situacija može razviti za različite grupe. Izazovi mogu biti:

Organizujte putovanje za 20 učesnika, različitih uzrasta i ličnih situacija.

Organizovati sportsku priredbu za 80 učenika (6-16 godina)

Organizirajte filmski forum sa debatom profesionalaca nakon toga.

...

Postoji veliki izbor mogućih izazova, oni su samo opcija. Mora se smatrati izazovima samo oni koji imaju različite alternative kojima treba prisustvovati, i sa srednjom složenošću.

a) Učesnici će biti pozvani da u kratkom roku definišu vrstu aktivnosti (10 minuta) koju će voditi, prateći sljedeća pitanja:

- *Šta ćete tačno uraditi?*
- *Lokacija, korisnici, veličina aktivnosti?*
- *Trajanje aktivnosti (1 sat, 5 sati, 1 cijeli dan...)?*

b) Učesnici će biti ohrabreni da razmotre sve ono što im TREBA (10 minuta): Resursi koji su im potrebni mogu se navesti po važnosti (1,2,3,4...):

- *Ljudski resursi*
- *Materijali*
- *Prostor / lokacija*
- *Tehnologija, ako postoji.*

Voditelj bi trebao pratiti grupe i osigurati da sveobuhvatno identificiraju sve potrebne resurse potrebne za uspješno izvođenje aktivnosti..

• **Drugi KORAK: (30-35 minuta): Suočavanje sa poteškoćama!**

c) Restrukturiranje pod ograničenjima! (10 minuta)

Šta ako vam 50% navedenih resursa nije dostupno?

Učesnici će morati eliminirati 50% prijavljenih resursa, barem po jedan iz svake kategorije (ljudi, materijali, tehnologija...)

Učesnici će morati restrukturirati aktivnost/izazov i pronaći nove opcije za postizanje cilja. Oni možda mogu preoblikovati radnju ili samo dimenziju. To će zavisiti od njih.

Voditelj će pratiti proces kako bi se uvjerio da pronalaze alternative i da se suočavaju s poteškoćama na način da ih riješe.

d) dogodila se jedna nesreća! (10 minuta)

Šta ako resurs naveden pod brojem 1 nestane? Dakle, dolazi do novog izazova i moramo razmišljati strateški kako bismo pronašli rješenje. Učesnici će morati pronaći izvor koji će alternativno pokriti „prazninu“ koju je ostavio resurs naveden pod brojem 1. Moraju sigurno razmišljati o “alternativnim opcijama finansiranja”. Na primjer:

1. (Za organizaciju sportskog događaja): Budžet za nabavku sportskog materijala kao što su lopte i mreža.

Plan B: kako nemamo budžet za materijal, dogovoriti ćemo se sa sportskom radnjom da materijal pozajmimo kao sponzor.

e) Prezentacija (12-15 minuta): svaki tim će imati 2-3 minute da predstavi svoj izazov, ograničenja koja je pronašao i kako je identificirao alternative. Voditelj može dati neke kratke povratne informacije kako bi ih ohrabrio i istaknuo dobre ideje i inovacije.

• **Treći KORAK: (15 minuta): Ključne kompetencije za uspjeh!**

e) Definišite ključne kompetencije za uspjeh: Proces upravljanja idejnim, inicijativnim, preduzetničkim procesom zahtijeva različite kompetencije. Timovi učesnika će biti pozvani da

razmisle i podijele na zajedničkom flipčartu na zidu koje su glavne kompetencije koje su osobi i timu potrebne da bi ideja dovela do uspjeha. Te kompetencije se mogu podijeliti u kategorije (o tome će ovisiti voditelj ili sami učesnici). Prijedlog o kategorijama, koji se mogu mijenjati je:

- *Upravljačke kompetencije*
- *Resursne kompetencije*
- *Komunikacijske i pregovaračke kompetencije*
- *Tehničke vještine i kompetencije*
- ...

Procijenimo - povratna informacija (15 minuta):

Voditelj će pozvati učesnike da kratko razmisle i daju neke komentare o:

- *Koliko je bilo izazovno definisati sve resurse potrebne za pokretanje vašeg prijedloga?*
- *Koliko je bilo izazovno pronaći alternative za rješavanje ograničenja?*
- *Šta je sa potrebnim kompetencijama? Da li je lako ostvariti sve te kompetencije za razvoj ideje i savladavanje izazova?*

Povratna informacija od voditelja:

Važno je zapamtiti da su efikasno upravljanje resursima i suočavanje sa neizvjesnošću stalni procesi u svim vrstama projekata, inicijativa ili kompanija. Važno je redovno pregledavati i prilagođavati svoje strategije na osnovu promjenjivih okolnosti i novih informacija. Ponekad ćemo morati maksimalno iskoristiti ograničene resurse, pa je važno uvijek biti u mogućnosti da se prilagodimo, imamo fleksibilan način rada i pronađemo alternative. Brojne kompetencije su neophodne za osiguravanje sveobuhvatne strateške vizije, ali kao pojedinci ne možemo ponoviti cjelokupnu stručnost.

Zatim, dodatno, možemo tražiti savjet od stručnjaka i mentora kako bismo stekli uvid i usavršili vaš pristup.

S druge strane, postoje i druge preporuke kao:

- *Razviti način razmišljanja otpornosti i prilagodljivosti,*
- *Budite otvoreni za promjene i spremni da prilagodite svoje strategije kada se suočite s neizvjesnošću.*
- *Uložite u lični razvoj, uključujući emocionalnu inteligenciju, vještine rješavanja problema i upravljanje stresom, kako biste se bolje nosili s izazovnim situacijama.*

Preporučeno: Voditelj(i) radionice mogu pripremiti PowerPoint prezentaciju sa ključnim lekcijama iz ove radionice, ključnim kompetencijama za uspjeh itd.

Slogan / motivaciona fraza

Fleksibilnost i pravilno upravljanje resursima omogućit će nam da oblikujemo naše djelovanje!

Posmatranje

1	Ovaj alat istražuje neke tehnike zasnovane na rješavanju problema i fleksibilnosti. Učesnici su pozvani da natjeraju svoju kreativnost na pronalaženje alternativnih rješenja.
2	Proces refleksije u ovom alatu je ključan za razumijevanje složenosti upravljanja resursima. Potreban je strateški, fleksibilan pristup i kultivacija strateških planova kako bi se osigurao uspješan ishod. Faza refleksije može se produžiti ako voditelj radionice namjerava dublje ući u probleme ili želi dobiti pojedinačne povratne informacije od svakog učesnika.
3	Da bi se pružio dodatni uvid, studije slučaja služe kao rasvjetljujući primjeri, koji rasvjetljavaju izazove s kojima se susreće kompanija ili projekat i kreativna rješenja osmišljena u kontekstu korištenja i dostupnosti resursa. Štaviše, učesnici se mogu ohrabriti da podijele svoja lična iskustva, dodatno obogaćujući diskusiju.

Budžetiranje!

Područje kompetencija: Resursi

Veličina grupe: 10-12 učesnika. Može se povećati ako je potrebno.

Vrijeme: 1 sat i 40 minuta otprilike.

Pregled

U ovoj zanimljivoj aktivnosti, učesnici će steći jasno razumijevanje važnosti finansijske i ekonomske pismenosti u oblikovanju uspjeha prijedloga, projekta ili posla. Kroz timsku igru, učesnici će zaroniti u svijet brojeva, kreirati osnovni budžet i snaći se u izazovima koji zahtijevaju inovativno razmišljanje, donošenje odluka i sposobnost istraživanja alternativa. Razvijanje finansijske i ekonomske pismenosti je kontinuirano obrazovno putovanje koje treba započeti što je ranije moguće, posebno za one koji teže da efikasno vode i upravljaju aktivnostima ili projektima..

Kompetencije

- Finansijska i ekonomska pismenost

Ciljevi

T Razviti temeljno razumijevanje finansijskog planiranja i koncepata, uključujući budžetiranje, upravljanje, donošenje odluka i liderstvo.

Poboljšati vještine donošenja odluka učesnika u vezi sa finansijskim i ekonomskim pitanjima u početnoj fazi projekta.

Poboljšati razumijevanje sudionika o dinamici tržišta i promjenjivim okruženjima i osnažiti ih da neguju vlastite vještine rješavanja problema i spretnost u upravljanju rizicima povezanim s ekonomskim izazovima.

Materijali

- flipčarti,
- papir, markeri i stikeri
- prijedlog budžeta (može biti odštampan ili digitalan ako se preferira rad sa laptopima)

Priprema i opis

Priprema:

• Učesnici se mogu podijeliti u grupe (preporučljivo je imati otprilike 4-5 članova po grupi), osiguravajući najmanje 3 različite grupe. Bilo bi dobro da postoji nekoliko stolova i stolica za sjedenje i razvijanje aktivnosti.

Oni će odigrati igru, pa će doći u raspoloženje nadmetanja u kojem će svaki tim pokušati doći do što većeg broja medalja.

Razvoj:

• Kontekstualizacija: (5 minuta)

Poboljšanje finansijske i ekonomske pismenosti je od suštinskog značaja za donošenje informisanih odluka i efikasno upravljanje ličnim i profesionalnim finansijama, posebno ako ste preduzetnik ili želite da razvijete preduzetničku ideju.

Idemo na kratku dinamiku koja će testirati naše osnovne ekonomske vještine!

Ovo je takmičenje i vaši timovi imaju priliku da dođu do zvijezda ako pravilno nastavite u procesu budžetiranja. Dakle, molim vas, prije početka trebamo ime za svaki tim! (*Dajte 2-3 minute svakom timu i zamolite ih da podijele ime koje su odabrali*).

• Prvi KORAK: (45 minuta): Definisanje i budžetiranje!

Svaki tim će imati aktivnost koju treba razviti. To može biti osnovna aktivnost, za početak s nečim jednostavnim. Voditelj može odlučiti da predloži istu vrstu aktivnosti svim grupama ili da svakoj predloži različitu aktivnost. Primjeri mogućih aktivnosti su sljedeći, ali bilo koja druga može funkcionirati:

Organizujte sportski događaj u velikom gradu tokom vikenda.

Organizirati Sajam organizacija (kulturne i društvene teme).

...

Voditelj može podijeliti teme za svaki tim naglas kako bi svi znali glavnu temu koju će svaki tim razvijati. Tako je i sa medaljama

a)Definicija dimenzije i strukture naše aktivnosti (15 minuta): svakom timu, nakon što sazna vrstu aktivnosti koju će razviti, treba nekoliko minuta da definiše šta će tačno uraditi, uvijek

imajući u vidu ekonomsku dimenziju projekta. Oni su finansijski odjel institucije Organizatora, pa moraju dimenzionirati sve ono što može značiti trošak za razvoj uspješne aktivnosti.

Oni mogu razmišljati o svim vrstama ekonomskih resursa koji su im potrebni za pokrivanje: mogući zvučnici, materijali, prostori, iznajmljivanje tehnološkog materijala, opreme itd.

Voditelj će pratiti grupe i nakon 15 minuta ocijeniti da li su ispravno definisali kompletan prijedlog i njegove relativne troškove. Ako to učine, on/ona će podijeliti medalju naglas svim timovima! Dobar posao!

b) Razvijte budžet (15 minuta): Dakle, kako je djelatnost već definisana, sada je vrijeme da se poveća osnovni budžet koji uključuje troškove vezane za njen razvoj. Postoje različiti uzorci osnovnih budžeta, ali ovdje postoji jedan primjer koji se može koristiti. Voditelj može odlučiti da donese obrazac složeniji ili pojednostavljeni, u skladu sa nivoom ili uzrastom učesnika. Važno je da kalkulator troškova bude KOHERENTAN, a učesnici mogu obratiti pažnju na stvarne tržišne troškove, pregledati internet ili imati neke reference za razmatranje jednog ili drugog troška.

Ovdje je pojednostavljena verzija šablona kreiranog i podijeljenog zajedno s ovim alatom.

N ^o	Opis troška/rashoda	Cijena po jedinici	Broj jedinica	UKUPNO
	KATEGORIJA TROŠKOVA 1: XXXX		UKUPNO	0
1				0
2				0
	KATEGORIJA TROŠKOVA 2: XXXX		UKUPNO	0
3				0
4				0
	KATEGORIJA TROŠKOVA 3: XXXX		UKUPNO	0
5				0
6				0
	KATEGORIJA TROŠKOVA 4: XXXX		UKUPNO	0
7				0
8				0
	KATEGORIJA TROŠKOVA 5: XXXX		UKUPNO	0
9				0
10				0
			UKUPNO	0

*Voditelj će pratiti grupe i nakon 15 minuta ocijeniti da li su ispravno definisali kompletan budžet i njegove relativne troškove. Ako to učine, on/ona će podijeliti medalju naglas svim timovima!
Dobar posao!*

c) Definišite sredstva (15 minuta): Sada je vrijeme da se definiše odakle će doći sredstva. Uzorak budžeta uključuje listu potencijalnih donatora. Ova lista će pomoći timovima da identifikuju gdje mogu dobiti sredstva. Vaš zadatak je da napravite listu prioriteta, počevši od najvažnijeg donatora kao broja 1, nakon čega slijedi 2, 3, itd. Na ovoj listi će biti prikazani potencijalni donatori za aktivnost po redoslijedu važnosti. Moraju biti realni, mogu se smatrati pozivima za prijavu, institucijama, privatnim ili javnim fondovima itd.

Voditelj će pratiti grupe i nakon 15 minuta ocijeniti da li su ispravno definisale kompletnu listu (i raznolik) potencijalnih donatora. Različitost će biti element za procjenu. Ako to učine, on/ona će podijeliti medalju naglas svim timovima! Dobar posao!

• **Drugi KORAK: (35 minuta): Suočavanje sa izazovima!**

d) Vaš najveći donator (10 minuta): Suočavanje s izazovima je uobičajen dio putovanja, što čini stvari manje lakim. Trenutno smo suočeni sa našim početnim izazovom: primarni izvor finansiranja na koji je svaki tim računao na svojoj listi donatora (prethodni zadatak) je nestao. Te stvari se dešavaju u stvarnosti!

To znači da moramo ponovo razmotriti naš budžet i istražiti nove mogućnosti finansiranja kako bismo pokrili ovaj jaz. Možda ćemo morati identificirati alternativne izvore ili revalorizirati potencijalne donatore. To je prilika da pronađete kreativna rješenja i odredite ko bi još mogao pokriti ove troškove ili otkriti alternativne opcije.

Voditelj će pratiti grupe i provjeriti jesu li nakon 10 minuta timovi pronašli koherentnu alternativu za prvog donatora na listi svojih troškova. Ako to učine, on/ona će podijeliti medalju naglas svim timovima! Dobar posao!

d) 40% budžeta (10 minuta): drugi izazov je tu: iz nekoliko razloga naš budžet ne dobija eksternu podršku koju smo očekivali, a sada treba da je smanjimo za 40% (tada možemo uzeti u obzir samo 60% prvobitnog budžeta). Ovo smanjenje možemo primijeniti u bilo kojoj kategoriji troškova, u svim, samo u jednom dijelu, ovisi o svakom projektu. Smanjenje se može definisati koherentno i osiguravajući da će ciljevi aktivnosti ipak biti ostvareni.

*Voditelj će pratiti grupe i provjeriti jesu li nakon 10 minuta timovi primijenili koherentno smanjenje od 40% budžeta i mogu li to objasniti. Ako to urade, on/ona će osigurati medalju!
Dobar posao!*

e) Alternativno planiranje budžeta (10 minuta): Možda su neki timovi već istražili resurse koji su besplatni, kao što je podrška društvenih institucija ili korištenje javnih prostora. Međutim, ako

bilo koji tim još nije razmotrio ove opcije, sada je savršena prilika da istražite alternativne izvore podrške koji nam mogu pomoći da nadoknadimo neke od naših troškova. Imat će 10 minuta da razmisle o tim opcijama, ili će možda odlučiti da ih ne razmatraju. Dakle, pitanje će biti: da li biste razmotrili alternativne resurse bez troškova za ovaj prijedlog?

Voditelj će pratiti grupe i medaljom će vrednovati one koji rizikuju i traže besplatna sredstva, a bez medalje one koji više vole da sačuvaju svoju originalnu listu donatora.

e) Nagrade! (5 minuta): Da bi unio malo uzbuđenja i zaista uhvatio taj takmičarski duh u radionici, vođa sada može početi da zbraja broj medalja svakog tima. To ćemo pratiti na flipčartu okačenom na zidu kako bi ga svi mogli vidjeti. Ali to nije sve – dodajmo dodatnu zabavu dodjelom posebnih nagrada za neke ili sve timove, ovisno o broju učesnika. Evo nekoliko primjera koje možete lako prilagoditi:

Šampion koherencije: *Ova nagrada ide timu sa najstrožim i dobro strukturiranim budžetom.*

Dinamo diverziteta: *za tim sa najširim spektrom donatora u svom budžetu.*

Budžet za inovacije: *prepoznavanje tima koji donosi najinovativniji budžet, uzimajući u obzir prirodu troškova i vrste uključenih donatora.*

Procijenimo - povratna informacija (15 minuta):

Voditelj će pozvati učesnike da kratko razmisle i daju neke komentare o:

- *Koliko je bilo složeno definisati aktivnost, troškove i donatore?*
- *Koliko je bilo izazovno savladati poteškoće koje ste naišli?*
- *Smatrate li da se te situacije mogu pojaviti u stvarnom životu kada razvijate aktivnost?*

Povratne informacije od voditelja:

Razviti ekonomsku i finansijsku pismenost je osnovna vještina za osnaživanje preduzetnika za upravljanje resursima, snalaženje u izazovima i pozicioniranje projekta/biznisa za održivi rast.

Slabosti u ovoj oblasti su prilično česte. Stoga je od ključne važnosti da prođete obuku iz ekonomske pismenosti kako bismo efikasno upravljali finansijskim aspektima naših aktivnosti. Sticanje ovog znanja je dug put, a povezano je i sa učenjem o efikasnom odlučivanju, upravljanju resursima, upravljanju rizicima, razumijevanju tržišta itd. Sticanje ove ekonomske i finansijske pismenosti može značiti i obuku vještina pregovaranja, finansijske komunikacije, a posebno sposobnost prilagođavanja promjenama. Dakle, suštinska je kompetencija suočavanje sa bilo kojom vrstom finansijske situacije. Možemo potencirati ovo znanje.

Slogan / motivaciona fraza

Mjerite brojeve da biste imali dobru mjeru rezultata!

Posmatranje

1	Ovaj alat istražuje neke tehnike zasnovane na analizi ekonomskih izazova, finansijskom donošenju odluka ili analizi tržišta.
---	--

2	Voditelj može odlučiti da predloži istu aktivnost svim timovima, tako da će biti lako uporediti kako se ista akcija može toliko različito razvijati prema različitim timovima. Ovo može biti zanimljiva tema za analizu u trenutku razmišljanja.
3	Voditelj može osigurati duže vrijeme za svaki zadatak ako je potrebno. Ovo pomaže da se određene radnje detaljnije istraže ili omogućava učesnicima da provedu dodatno vrijeme kako bi postigli bolji rezultat. Zapamtite, iako je ovaj alat uglavnom za razmišljanje, davanje više vremena može učiniti misli učesnika još boljim.

**osnovni prijedlog
budžeta**

№	Opis troška/rashoda	Cijena po jedinici	broj jedinica	UKUPNO		Donator 1	Donator 2	Donator 3	Vlastita sredstva	Ostalo	Posmatranje
KATEGORIJA TROŠKOVA											
1: XXXX			UKUPNO	0							
1				0							
2				0							
3				0							
4				0							
5				0							
KATEGORIJA TROŠKOVA											
2: XXXX			UKUPNO	0							
6				0							
7				0							
8				0							
9				0							
10				0							
KATEGORIJA TROŠKOVA											
3: XXXX			UKUPNO	0							
11				0							
12				0							
13				0							
14				0							
15				0							
KATEGORIJA TROŠKOVA											
			UKUPNO	0							

4: XXXX											
1				0							
6				0							
1				0							
7				0							
1				0							
8				0							
1				0							
9				0							
2				0							
0				0							
KATEGORIJA TROŠKOVA											
5: XXXX											
				UKUPNO	0						
2				0							
1				0							
2				0							
2				0							
3				0							
2				0							
4				0							
2				0							
5				0							
				UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0

Dodajte ili izbrišite bilo koju liniju ili podkategoriju po želji, u skladu sa vašim * budžetom/aktivnošću.

Zarazna strast!

Područje kompetencija: Resursi

Veličina grupe: 10-12 učesnika. Može se povećati ako je potrebno.

Vrijeme: 1 sat i 40 minuta otprilike.

Pregled

Ova radionica je osmišljena da pomogne učesnicima da prepoznaju važnost komunikacije kao vitalnog i središnjeg dijela svakog projekta, posla ili inicijative. Učinkovita komunikacija igra ključnu ulogu u postizanju uspjeha. Omogućava vam da jasno prenesete svoju poruku, očarate svoju publiku, inspirišete i uspostavite povjerenje i uspostavite emocionalne veze s drugima. Ova radionica će potaknuti aktivnu komunikaciju i zajednički razvoj vještina uvjeravanja.

Kompetencije

- Mobilizacija drugih

Ciljevi

Razumjeti osnove komunikacije i važnost učinkovite komunikacije u svakom kontekstu.

Da bi se poboljšala praksa učesnika u primjeni njihovih vještina verbalne komunikacije, kao i njihove empatije i emocionalne inteligencije, što će potaknuti efekte njihovog govora. Oni će vježbati kako strukturirati efikasan govor kako bi postigli određene ciljeve.

Olakšati sudionicima razumijevanje i praktičnu primjenu tehnika uvjeravanja, pregovaračkih vještina i liderskih sposobnosti u kontekstu odbrane određenog argumenta ili ideje.

Materijali

- flipčarti,
- papir, marker i stikeri
- bilo koji drugi mogući materijal (papir u boji, makaze, naljepnica...)

Priprema i opis

Priprema:

- Učesnici će biti podijeljeni u grupe (preporučljivo je imati otprilike 4-5 članova po grupi), osiguravajući najmanje 3 različite grupe. Bilo bi dobro ako postoji nekoliko stolova i stolica za sjedenje i razvijanje aktivnosti. Materijali za pripremu prezentacija mogu se nalaziti na drugom stolu gdje svako može imati pristup.

Razvoj:

- **Kontekstualizacija: (5 minuta)**

Očigledno je da je komunikacija ključna vještina za svaku akciju, a posebno kada je u pitanju preduzetništvo. Efikasna komunikacija osigurava da je vaša poruka jasna i lako razumljiva. Kada ljudi lako shvate vaše ideje i namjere, vjerojatnije je da će biti inspirisani njima. Dakle, ovom aktivnošću ćemo trenirati našu sposobnost da damo jasnu i direktnu poruku, da uvjerimo, inspirišemo i prenesemo našu strast na našu publiku (jačajući empatiju). Radit ćemo i dijalogom i argumentacijom, kako bismo uvjerali druge.

Trenirajmo svoje komunikacijske vještine!

- **Prvi KORAK: (45 minuta): Plan vaših snova, tu smo!**

a) Osmislite aktivnost i kako komunicirati (30 minuta): Svaki tim će morati definirati konkretan prijedlog i pripremiti teren za prezentaciju za **“Najbolji vikend plan sa budžetom od xxx € (po osobi)”**! (Ovo je opcija, ali voditelj može predložiti drugu temu koja može imati ogromnu raznolikost odgovora). Timovi će morati da razmotre različite elemente kako bi predstavili svoju ideju kao:

- *slogan*

- opis aktivnosti
- lokacija / trajanje
- dodanu vrijednost
- ostalo?

Učesnici mogu smatrati da tokom svog predavanja u prezentaciji (maksimalno 1,5 minuta) moraju uvjeriti da je njihov prijedlog najbolja ideja. Mogu koristiti bilo koju tehniku: samo jedan glas govornika, performans, pozorište, ples, crteži, itd. (Postojeće dodatni materijali koje učesnici mogu koristiti za pripremu svog govora).

Bilo bi interesantno unaprijed reći da će sljedeći korak biti zajednički dijalog za debatu između prijedloga, kako bi učesnici mogli uzeti u obzir elemente koji će biti evaluirani kasnije. Glavni kriteriji koje treba uzeti u obzir su:

1. *Pristupačnost*
2. *Kreativnost / vrijednost razlike*
3. *Trošak-kvalitet*
4. *Društvena odgovornost / održivost*

b) Razvijte prezentaciju (15 minuta): Vrijeme je da se odbrani svaka ideja. Predlaže se dati 1,5 - do 2-3 minute po ideji. Što kraće to bolje. Učesnici se mogu naznačiti da budu jasni, uvjerljivi, govore iz emocija i dijele svoje lično gledište (lična iskustva) kako bi se približili publici. Postojeće redoslijed prezentacija, a voditelj može dati neke vrlo kratke povratne informacije nakon toga kako bi ojačao glavne elemente efikasne komunikacije.

• **Drugi KORAK: (40 minuta): Armamentarijum! Odbranite svoju ideju!**

c) Pripremite argumente koji vašu ideju čine najboljom (15 minuta): Sada je vrijeme da pripremite argumente koji će podržati vašu ideju pred ostalim timovima. U ovom trenutku, svi timovi su svjesni ideja jedni drugih i mogu:

- Uporediti njihov prijedlog sa drugima.
- Razviti uvjerljive argumente kako bi pokazali da je njihova ideja najjača.

Kao što je ranije navedeno, kriterijumi koji se razmatraju za argumentaciju će se zasnivati na:

1. *Pristupačnost*
2. *Kreativnost / vrijednost razlike*
3. *Trošak-kvalitet*
4. *Društvena odgovornost/ održivost*

b) Razvijte argumentarijumsku akciju (25 minuta): Voditelj će koordinirati „Argumentarijum“, odnosno otvorenim prostorom za dijalog u kojem će svaki tim braniti svoju ideju. Postojat će neka pravila

- a) Voditelj će otvoriti jednu temu (od 4 navedena kriterijuma), a zatim će svaki tim imati priliku da govori i brani svoje argumente (*Zašto je njihov prijedlog najpristupačniji za sve*

ciljeve, koji je kreativni element koji je uključen, zašto je najizbalansiraniji trošak i kvalitet, itd.).

- b) Svaki tim će imati glavnog govornika; čak kasnije drugi članovi tima mogu komunicirati sa ostalima. (Sve po redu).
- c) Učesnici ne mogu uzeti riječ duže od jedne minute
- d) Nakon što svi timovi iskažu svoju dodatnu vrijednost, svaki drugi tim može uzeti riječ i ponovo stupiti u interakciju.
- e) Kada neko govori, ostali poštuju i šute.
- f) Pun poštovanja, koherentan i odgovoran razgovor.

Voditelj će otvarati jednu po jednu od 4 teme i dati prostora za argumentaciju. Nakon što se završe sve 4 teme, voditelj će odlučiti kada će se argumentacija završiti.

Procijenimo - povratna informacija (15 minuta):

Voditelj će pozvati učesnike da kratko razmisle i daju komentare o:

- *Kako je bilo pripremiti prezentaciju i definisati dodatnu vrijednost njihove ideje?*
- *Koliko je otvoreni dijalog bio izazovan?*
- *Je li bilo lahko pronaći argumente i braniti ih pred drugim idejama?*

Povratne informacije od voditelja:

Komunikacijske vještine su ključne za inspiraciju i promovisanje entuzijazma drugih jer vam omogućavaju da jasno prenesete svoju poruku, angažujete svoju publiku, izgradite povjerenje, motivišete i povežete se s ljudima na emocionalnom nivou. Bilo da ste vođa, učitelj, prodavač ili bilo ko ko želi inspirisati i oduševiti druge, snažne komunikacijske vještine neophodne su za postizanje vaših ciljeva.

Nije lahko i moramo se boriti u konkurentskom kontekstu, tako da moramo uložiti sve napore da donesemo ne samo dobre ideje, već da budemo u stanju da ih „komuniciramo“ i raspravljamo zašto je to najbolja opcija.

Moramo biti u stanju da inspirišemo, prenesemo svoju strast i pokažemo koliko je efikasna naša poruka i koliko je efikasan i jasan naš prijedlog. Kontinuirana praksa i samosvijest su ključni da postanete učinkovitiji u komunikaciji, uvjeravanju i pregovaranju. Osim toga, prilagođavanje vašeg pristupa na osnovu specifične situacije i uključenih pojedinaca je od suštinskog značaja za uspjeh.

Slogan / motivaciona fraza

Recite to sa emocijama i bit će shvaćeno!

Posmatranje

1	Ovaj alat istražuje neke tehnike zasnovane na pripovijedanju ili učinkovitoj komunikaciji.
---	--

2	Tema prijedloga i kriteriji koji će se braniti u otvorenom dijalogu mogu se mijenjati, prema kriterijima voditelja. Tema posebno, nije relevantna, samo može biti otvorena opcija koja može dobiti mnogo različitih alternativa ili odgovora.
3	Voditelj može obezbijediti duže vrijeme za svaku aktivnost ako smatra da je potrebno. I, posljednji dijalog povratne informacije može potrajati duže, kako bi se dublje analizirala relevantnost komunikacije kao vještine.

"Inicijativa u akciji"

Područje kompetencija: U AKCIJU

Veličina grupe: 12-24 učesnika.

Vrijeme: Otprilike 3 sata, uključujući kratku pauzu između dva dijela radionica.

Pregled

Tokom radionice "Inicijativa u akciji", mladi će doživjeti da su na putu da postanu proaktivni članovi svoje zajednice kroz različite scenarije slučajeva. Kroz zajedničke diskusije i praktične aktivnosti, učesnici će naučiti da identifikuju prilike u kojima mogu da preduzmu inicijative za budućnost. Učesnici radionice će razvijati kritičko razmišljanje, vještine timskog rada dok zajedno analiziraju scenarije iz stvarnog svijeta, identificiraju mogućnosti i planiraju korake kako bi ostvarili pozitivan utjecaj na ličnom nivou iu svojim lokalnim zajednicama.

Kompetencije: Preuzimanje inicijative

Ciljevi

Omogućiti učesnicima da prepoznaju prilike za preuzimanje inicijative u različitim kontekstima, njegovanje lične odgovornosti i aktivnog angažmana u svojim zajednicama.

Angažovati učesnike u analizi različitih scenarija, ohrabrujući ih da kritički razmišljaju kako bi pronašli inovativna rješenja, pokrenuli procese koji stvaraju vrijednost i prihvatili izazove.

Ohrabriti učesnike da djeluju i rade samostalno kako bi postigli ciljeve i izvršili planirane zadatke, razmišljaju o svojoj situaciji i uče kako pojedinačno tako i od svojih vršnjaka, njegujući duh kontinuiranog učenja.

Materijali

- Flipčarti i markeri
- Indeksne kartice ili mali komadi papira
- Olovke za učesnike

Kartice scenarija (svaka kartica treba da opisuje situaciju koja zahtijeva inicijativu)

Opis alata:

1. Uvod i Icebreaker (15 minuta)

Započnite s predstavljanjem i brzim Icebreaker-om kako biste se uklopili u grupi. Uvedite koncept „Preuzimanje inicijative“ i razgovarajte o tome zašto je to važno.

2. Razumijevanje "Preuzimanje inicijative" (30 minuta)

Zamolite učesnike da napišu svoju definiciju „preuzimanja inicijative“ na indeksnoj kartici. Učesnici će podijeliti svoje definicije. Razgovarajte o sličnostima i razlikama i zajednički razvijte grupnu definiciju koristeći otvorenu grupnu diskusiju.

3. Grupna aktivnost: Analiza scenarija (45 minuta)

Podijelite učesnike u male grupe i svakoj grupi dajte karticu scenarija. Svaka grupa raspravlja o svom scenariju i identifikuje mogućnosti za preuzimanje inicijative, kao i potencijalne ishode toga.

Svaka grupa tada planira tok akcije koji uključuje preuzimanje inicijative.

4. Prezentacija i diskusija (30 minuta)

Svaka grupa predstavlja svoj scenario, svoje identificirane mogućnosti za inicijativu i svoj akcioni plan u nekoliko koraka. Zatim će se voditi rasprava nakon svake prezentacije, omogućavajući učesnicima da postavljaju pitanja i podijele svoja razmišljanja.

5. Lična refleksija (20 minuta)

Zamolite učesnike da razmisle o vremenu kada su preuzeli inicijativu ili kada su to mogli učiniti. Ako im je ugodno, učesnici mogu podijeliti svoja iskustva sa grupom.

6. Završite i "ponesite sa sobom" (20 minutes)

Ponovo razmotrite grupnu definiciju preuzimanja inicijative i razgovarajte o tome kako je njihovo razumijevanje moglo evoluirati tokom radionice.

Razgovarajte o praktičnim načinima na koje učesnici mogu preuzeti inicijativu u svom svakodnevnom životu, u školi ili na poslu. Zamolite učesnike da se posvete jednoj radnji koju će poduzeti nakon radionice kako bi vježbali preuzimanje inicijative.

Materijal za voditelja:

Svaki scenario predstavlja situaciju u kojoj se može pokrenuti inicijativa za rješavanje izazova ili poboljšanje situacije. Scenariji su namjerno ostavljeni otvorenim kako bi se podstakla kreativnost i različita rješenja.

Scenario 1: Školski projekat

"Dodijeljen vam je grupni projekat u školi na temu zaštite okoliša. Projekat je predviđen za dvije sedmice. Vaša grupa je imala jedan sastanak, ali niko nije preuzeo vodstvo i nema jasnih sljedećih koraka."

Scenario 2: Pitanja zajednice

"Primijetili ste puno smeća u vašem lokalnom parku. Čini se da je svake sedmice sve gore. Park je mjesto gdje se vi i vaši prijatelji družite i ne volite ga vidjeti u takvom stanju."

Scenario 3: Sportski tim

"Vi ste dio školskog sportskog tima. U posljednje vrijeme moral tima je nizak jer ste izgubili nekoliko mečeva zaredom. Niko se ne ističe da ohrabri ili motiviše tim."

Scenario 4: Honorarni posao

"Radite na pola radnog vremena u lokalnom kafiću. Primijetili ste da je na vrhuncu proces usluživanja kupaca prilično haotičan, što uzrokuje kašnjenja i neke nezadovoljne mušterije. Imate neke ideje kako da poboljšate proces."

Scenario 5: Školski klub

"Vi ste član školskog kluba i shvatili ste da mnogi ljudi u školi ne znaju za klub ili njegove aktivnosti. Mislite da bi klub mogao privući više članova i postići više uz veću vidljivost."

Slogan / motivaciona fraza

Iskoristite trenutak, oblikujte budućnost!
Put od hiljadu milja počinje jednim korakom.

Posmatranje/Sugestije

1	Kako bi koristio različite metode i radionicu učinio zanimljivijom, voditelj može koristiti online alat Mentimeter o prvom dijelu radionice i pitati učesnika šta razumiju uz preuzimanje inicijative.
2	Također, voditelj može pomisliti da do kraja radionice koristi neku PowerPoint prezentaciju kako bi detaljno objasnio elemente koji čine kompetenciju „Preuzimanje inicijative“ (Pokrenuti procese koji stvaraju vrijednost, prihvatiti izazove, djelovati i raditi samostalno kako bi postigli ciljeve, držati se namjera, i izvršavati planirane zadatke i teme: preuzeti odgovornost, raditi samostalno, djelovati)

"Planiranje, upravljanje, uspjeh: poslovna simulacija"

Područje kompetencija: U AKCIJI

Veličina grupe: 10-20 učesnika

Vrijeme: Otprilike 3.5 - 4 sata, uključujući kratku pauzu između dva dijela radionica.

Pregled

Radionica "Planiranje, upravljanje, uspjeh: poslovna simulacija" uranja mlade učesnike u uzbudljivo, praktično preduzetničko iskustvo u planiranju i upravljanju. Radeći u timovima, oni se kreću kroz simulirane poslovne izazove, poboljšavajući svoje vještine planiranja i upravljanja koristeći Canvas Business model. Kroz interaktivne aktivnosti koje koriste kartice poslovnog scenarija i tokene resursa, učesnici razvijaju prilagodljive i održive poslovne ideje. Sesija kulminira refleksivnim diskusijama, dajući im uvide kako bi bolje razumjeli stvarne preduzetničke poduhvate.

Kompetencije: Planiranje i upravljanje

Ciljevi

Poboljšati razumijevanje učesnika o efikasnom upravljanju i raspodjeli resursa.
Vježbati identificiranje, organizovanje i učinkovito korištenje resursa kao odgovor na poslovne zahtjeve i neočekivane promjene na tržištu, promovišući održive poslovne prakse.
Da nauče kako da kreiraju jasne, ostvarive poslovne ciljeve i planove identifikujući neophodne korake i resurse potrebne za realizaciju svojih poslovnih ideja.

Materijali

Flipčarti i markeri

Unaprijed napravljene kartice poslovnog scenarija (svaka kartica treba da ocrta jedinstvenu poslovnu ideju)

Olovke za učesnike

"Žetoni resursa" (to mogu biti jednostavni komadi papira u boji ili drugi mali predmeti)

Opis alata:

1. Uvod (15 minuta)

- Započnite kratkim uvodom u cilj radionice i aktivnost prezentacije.
- Upoznati kompetencije planiranja i upravljanja i razgovarati o njihovom značaju u preduzetništvu.

2. Uvod u poslovnu simulaciju (15 minuta)

- Objasnite pravila poslovne simulacije: Svaka grupa će dobiti karticu poslovnog scenarija i određeni broj tokena resursa. Njihov zadatak je da kreiraju poslovni plan za svoj scenario, upravljaju svojim resursima i upravljaju svim izazovima koji se pojave.
- Objasnite Canvas Business model (pojednostavljena verzija) s primjerima

3. Grupna aktivnost: poslovno planiranje (60 minuta)

- Podijelite učesnike u male grupe i podijelite kartice poslovnog scenarija i tokene resursa.
- Grupe rade zajedno na kreiranju poslovnog plana, uzimajući u obzir faktore kao što su dizajn proizvoda/usluga, ciljna publika, marketing i alokacija resursa.

4. Prijava u sredini (15 minuta)

- Grupe ukratko dijele svoje poslovne ideje i kako su rasporedile svoje resurse.
- Facilitator presents a "market change" or "unexpected challenge" that groups must adapt to (for example, a shift in consumer trends, a resource shortage, or a new competitor).

5. Grupna aktivnost: Prilagođavanje i upravljanje promjenama (60 minuta)

- Grupe revidiraju svoje poslovne planove kako bi odgovorile na novi izazov, upravljale svojim preostalim resursima i osigurale uspjeh u svom poslovanju uprkos neočekivanoj promjeni.

6. Grupne prezentacije (45 minuta)

- Svaka grupa predstavlja svoj originalni poslovni plan, kako su upravljali svojim resursima, uticaj neočekivanog izazova i kako su se prilagodili njemu. Pozivaju se da predstave na inovativan način, privlačeći pažnju ostalih učesnika i pokazujući koliko je biznis plan zanimljiv i reprezentativan.
- Omogućite diskusiju nakon svake prezentacije, omogućavajući učesnicima da postavljaju pitanja i dijele povratne informacije.

7. Refleksija i završetak (30 minuta)

- Učesnici razmišljaju o iskustvu, raspravljajući o onome što su naučili o planiranju i upravljanju.

- Razgovarajte o tome kako se ove vještine mogu primijeniti u stvarnim situacijama izvan preduzetništva.
- Zamolite učesnike da podijele jedan ključni zaključak iz radionice.

Slogan / motivaciona fraza

" Usudite se da sanjate, spremni da ostvarite!"

" Ideja, inoviranje, podizanje!"

Posmatranje/Sugestije

1	Voditelj može predložiti sljedeću web stranicu za besplatne primjere: https://www.thepowermba.com/en/blog/business-model-canvas
2	Koristite jednostavan primjer kako bi učesnici bolje razumjeli kako koristiti Canvas poslovni model

Materijal 1

Svaka od ovih kartica predstavlja jedinstvenu poslovnu ideju i poziva učesnike da razmisle o zadacima planiranja i upravljanja koji su potrebni da bi ideja bila uspješna. Dizajnirane su da potaknu kreativno i strateško razmišljanje.

Poslovni scenario Kartica 1: Linija ekološki prihvatljive odjeće „Vaš tim je identifikovao prazninu na tržištu moderne, pristupačne i ekološki prihvatljive odjeće. Imate pristup ekološki prihvatljivim materijalima i lokalnim krojačima koji mogu proizvoditi odjeću. Kako ćete planirati i upravljati ovim poduhvatom?"

Poslovni scenario Kartica 2: Mobilna biblioteka " Vaša zajednica ima strast za čitanjem, ali nema lokalnu biblioteku. Vaš tim ima ideju da pokrene mobilnu biblioteku - kombi sa knjigama koji putuje po zajednici. Koje korake trebate poduzeti da biste pokrenuli ovaj projekat i kako ćete njime upravljati kada bude pokrenut?"

Poslovni scenario Kartica 3: Veganski restoran brze hrane " Brza hrana je popularna u vašem gradu, ali postoji nekoliko opcija za vegane. Vaš tim želi otvoriti veganski restoran brze hrane. Kako ćete planirati osnivanje ovog posla i upravljati njegovim poslovanjem?"

Poslovni scenario Kartica 4: Tehničko podučavanje za starije " Mnogi stariji odrasli u vašoj zajednici bore se s korištenjem tehnologije, od pametnih telefona do društvenih medija. Vaš tim planira pokrenuti posao koji nudi usluge tehničkog podučavanja za starije osobe. Kako ćete planirati ovaj poduhvat i upravljati različitim aspektima usluge?"

Poslovni scenario Kartica 5: Agencija za avanturistički turizam " Vaš grad se nalazi u blizini prekrasnih prirodnih znamenitosti, ali ne postoje kompanije koje nude avanturističke ture (kajak, planinarenje, penjanje, itd.). Vaš tim vidi priliku da pokrene agenciju za avanturistički turizam. Kako ćete planirati i voditi ovaj posao?"

Materijal 2
 Platno poslovnog modela – za učesnike

Ključni partneri 	Ključne aktivnosti 	Propozicija vrijednosti 	Odnosi sa klijentima 	Segmenti kupaca
	Ključni resursi 		Kanali 	
Struktura troškova 			Tokovi prihoda 	

Platno poslovnog modela – za voditelja

Resources: <https://litslink.com/blog/a-complete-guide-to-business-model-canvas#benefits-of-using-business-model-canvas>

" Učinite korak naprijed – Kretanje kroz preduzetnički pejzaž "

Područje kompetencija: U AKCIJI

Veličina grupe: 10-20 učesnika

Vrijeme: Otprilike 1.5 sat.

Pregled

Ova aktivnost simulira preduzetnički put, naglašavajući različite faktore i izazove koji mogu utjecati na šanse osobe za uspjeh u poniranju u start-up iskustvo. U ovoj aktivnosti, učesnici preuzimaju uloge vezane za preduzetništvo i napreduju u zavisnosti od svojih resursa, prilika i izazova. Ova vježba će pomoći učesnicima da shvate raznolikost okolnosti koje mogu uticati na put mladog preduzetnika. Oni stupaju u različite situacije, koje naglašavaju različite mogućnosti i prepreke s kojima se susreću mladi ambiciozni preduzetnici.

Kompetencije: Suočavanje sa nejasnoćom, neizvjesnošću i rizikom

Ciljevi

Pružiti duboko razumijevanje među učesnicima o višestrukim faktorima koji diktiraju uspjeh u preduzetničkoj sferi, naglašavajući vanjske i unutrašnje utjecaje koji mogu potaknuti ili omesti rast start-up-a.

Da njeguju maštovite i analitičke kompetencije kod sudionika, pomažući im da se snalaze u potencijalnim situacijama i odlukama s kojima bi se mogli susresti dok vode posao u svojim lokalnim zajednicama.

Podići svijest o jedinstvenom nizu izazova i mogućnosti s kojima se mladi pojedinci, posebno oni iz siromašnih sredina, susreću u preduzetničkom pejzažu.

Podsticati empatiju i inkluzivnost ohrabrujući učesnike da analiziraju i razumiju raznolik spektar iskustava i perspektiva koje postoje unutar preduzetničkog ekosistema.

Materijali

- Otvoreni prostor (hodnik, velika soba ili na otvorenom)
- Kartice uloga

Priprema

- Pažljivo pročitajte upute. Pregledajte listu "situacija i događaja" i prilagodite je grupi s kojom radite.
- Napravite kartice uloga, jednu po učesniku. Kopirajte (prilagođeni) list rukom ili na fotokopir mašini; izrežite trake, preklopite ih i stavite u šešir.

Upute za voditelja

Stvorite mirnu atmosferu. Zamolite učesnike za tišinu.

Zamolite učesnike da izvade kartu uloge iz šešira. Recite im da to zadrže za sebe i da to ne pokazuju nikome drugome.

Pozovite ih da pažljivo pročitaju šta je na njihovoj kartici uloga.

Sada ih zamolite da počnu ulaziti u ulogu. Da biste pomogli, pročitajte neka od sljedećih pitanja, pauzirajući nakon svakog od njih, kako biste im dali vremena da razmisle i izgrade sliku o sebi i svojoj poslovnoj ideji:

- Kakav posao želite da pokrenete? Zašto ste odabrali ovaj posao??

- Koja je tvoja pozadina? Koje vještine i iskustva imate relevantna za vaše poslovanje?
- Koje resurse imate da započnete svoj posao? Koji resursi vam nedostaju?
- Koje su vaše nade i strahovi za vaš posao?

Sada zamolite ljude da šute dok se postrojavaju jedni pored drugih (kao na startnoj liniji)

Recite učesnicima da ćete pročitati listu situacija ili događaja. Svaki put kada mogu da odgovore sa "da" na izjavu, treba da naprave korak naprijed. U suprotnom, treba da ostanu gde jesu i da se ne pomjeraju.

Čitajte situacije jednu po jednu. Pauzirajte neko vrijeme između svake izjave kako biste dali učesnicima vremena da iskorače i pogledaju oko sebe kako bi zabilježili svoje pozicije u odnosu jedni prema drugima.

Na kraju pozovite sve da zablježe svoje konačne stavove. Zatim im dajte nekoliko minuta da izađu iz uloge prije nego što razgovaraju na plenarnoj sjednici.

Razmatranje i evaluacija

Započnite tako što ćete pitati učesnike o tome šta se dogodilo i kako se osjećaju u vezi sa aktivnošću, a zatim nastavite govoriti o pokrenutim pitanjima i onome što su naučili.

- Kako su se ljudi osjećali kada su istupili - ili ne?
- Za one koji su često istupili naprijed, u kom trenutku su primijetili da se drugi ne kreću tako brzo kao oni?
- Da li je neko osjetio da je bilo trenutaka kada su njihova osnovna ljudska prava bila zanemarena?
- Da li ljudi mogu pogoditi uloge jedni drugih? (Pustite ljude da otkriju svoje uloge tokom ovog dijela rasprave)
- Koliko je bilo lako ili teško igrati različite uloge? Kako su zamišljali kakva je osoba koju glume?
- Da li vježba na neki način odražava društvo? Kako?
- Koja su ljudska prava u pitanju za svaku od uloga? Da li bi neko mogao da kaže da se njihova ljudska prava ne poštuju ili da im nisu bila dostupna?
- Koji prvi koraci bi se mogli poduzeti za rješavanje nejednakosti u društvu?
- Kako kultura utiče na našu odluku o preduzetništvu ili novim idejama za pokretanje? Možete li navesti primjere??
- Zna li gdje se obratiti za podršku ako imate bilo kakvu poslovnu ideju?

Slogan / motivaciona fraza

" Svaki korak je bitan: oblikujte svoju preduzetničku sudbinu!"

Posmatranje/Sugestije

1	Predstavljenu situaciju voditelj može prilagoditi. Ove situacije i događaji imaju za cilj da istaknu različite oblasti u kojima privilegije i pristup resursima mogu uticati na nečiju sposobnost da postane preduzetnik. Oni mogu pomoći učesnicima da razmisle o vlastitim prednostima i nedostacima, te da razmotre izazove s kojima se drugi mogu suočiti prilikom pokretanja posla.
2	Voditelj može odlučiti koristiti otvorenu grupnu diskusiju ili podijeliti učesnike u male grupe i pustiti ih da raspravljaju o različitim pitanjima.

Primjeri kartica uloga i situacija za kontekst preduzetništva:

Kartice uloga

1. Vi ste mladi preduzetnik iz bogate porodice. Vaša porodica ima dugu historiju u poslovnom svijetu i oni podržavaju vašu ideju za pokretanje.
2. Vi ste imigrant koji se nedavno preselio u novu zemlju. Imate odličnu poslovnu ideju, ali engleski vam je drugi jezik.
3. Vi ste mlada žena iz malog grada sa strašću za tehnologijom. Međutim, ljudi oko vas obeshrabruju žene da uđu u tehnološko polje.
4. Napustili ste fakultet sa inovativnom idejom, ali imate ogroman dug za studentski kredit.
5. Vi ste mlada osoba s invaliditetom s revolucionarnom idejom proizvoda, ali se borite da natjerate ljude da vide dalje od vašeg invaliditeta.
6. Vi ste mlada osoba iz nepovoljnog kvarta. Imate jedinstvenu poslovnu ideju, ali nemate pristup resursima i podršci.
7. Vi ste mladi preduzetnik sa uspješnim start-upom, ali patite od mentalnih problema zbog stresa i prekomjernog rada.
8. Vi ste mlada osoba iz ruralnog područja. Imate odličnu ideju za posao koji se zasniva na poljoprivredi, ali nemate pristup modernoj tehnologiji i internet konekciji.
9. Teen Inovator, vi ste srednjoškolac koji je došao na revolucionarnu poslovnu ideju. Međutim, pokazalo se da je balansiranje školskog rada i preduzetništva izazov.

10. Nedavno ste diplomirali sa ograničenom mrežom: nedavno ste diplomirali sa svježom perspektivom i inovativnim idejama, ali vam nedostaje profesionalna mreža i iskustvo u industriji.
11. Mladi umjetnik koji strast pretvara u posao: vi ste mladi umjetnik koji pokušava svoju strast pretvoriti u održivi posao. Međutim, suočavate se s izazovima u razumijevanju tržišta i finansijskom upravljanju.
12. Digitalni nomad: vi ste mladi digitalni nomad koji ulazi u preduzetnički svijet s pristupom pametnim u tehnologiji, ali pronalaženje stabilne baze i pouzdanih članova tima je borba.
13. Mladi ekološki aktivista sa zelenom poslovnom idejom: vi ste mladi ekološki aktivista koji planira započeti održivi posao. Iako imate jasnu viziju, teško je osigurati sredstva i uvjeriti investitore.
14. Mladi roditelj koji žonglira sa porodicom i biznisom: vi ste mladi roditelj sa poslovnom idejom koja bi potencijalno mogla da promijeni industriju. Međutim, sve je teže uskladiti porodične obaveze i poslovne zahtjeve.
15. Mlada osoba sa socijalnim preduzećem: vi ste mlada osoba koja želi da pokrene socijalno preduzeće za rješavanje problema zajednice. Međutim, suočavate se s izazovima u spajanju profitabilnosti sa društvenim uticajem.
16. Mladi inovator iz udaljenog područja, vi ste mladi inovator iz udaljenog područja, s poslovnom idejom koja može podići vašu zajednicu. Međutim, teško je povezati se s mentorima i investitorima koji razumiju vaš kontekst.
17. Student dodiplomskih studija sa idejom za tehnološki start-up: vi ste student dodiplomskog studija sa obećavajućom idejom za tehnološki start-up. Međutim, suočavate se s izazovima u upravljanju vremenom i pristupu industrijskim mrežama.

Situacije i događaji

1. Imate pristup početnom kapitalu (od porodice, štednje, itd.).
2. Imate mentore ili savjetnike koji suiskusni preduzetnici.
3. Tečno govorite engleski i možete efikasno da prenesete svoje ideje.
4. Imate čvrstu mrežu prijatelja i porodice koji vas podržavaju.
5. Imate jaku akademsku pozadinu u poslovanju.
6. Imate poslovnog partnera ili suosnivača s kojim dijelite odgovornosti.

7. Imate pristup kvalitetnom internetu i modernoj tehnologiji.
8. Možete sebi priuštiti neuspjeh i početi iznova.
9. Imate fizički radni prostor za svoje poslovanje.
10. Imate pristup lokalnim i međunarodnim tržištima.
11. Imate dobro mentalno i fizičko zdravlje.
12. Već imate iskustva u radu u start-upu ili biznisu.
13. Niste opterećeni nikakvim većim dugovanjima ili kreditima.
14. Imate zajednicu koja podržava i poštuje vašu poslovnu ideju.
15. Imate pristup obuci ili resursima za preduzetništvo.
16. Upoznati ste sa pravnim i birokratskim aspektima pokretanja biznisa.
17. Možete unajmiti i platiti stručno osoblje.
18. Osvojili ste grant ili konkurs za svoju start-up ideju.
19. Imate vremena da se u potpunosti posvetite svom pokretanju.
20. Ne suočavate se ni sa kakvim oblikom diskriminacije u poslovnom svijetu.

" Stvorite start-up - timski izazov "

Područje kompetencija: U AKCIJI

Veličina grupe: Za grupe od 12-24 učesnika.

Vrijeme: Otprilike 1.5 - 2 sata

Pregled

U ovoj aktivnosti učesnici će dobiti poslovni izazov koji treba da riješe kao tim. Vježba se fokusira na podsticanje timskog rada, komunikacije, rješavanja problema i pregovaračkih vještina, koje su neophodne za rad u preduzetničkom okruženju.

Kompetencije: Rad s drugima

Ciljevi

Razviti razumijevanje učesnika o važnosti timskog rada i komunikacije u poslovnom okruženju.

Vježbati vještine pregovaranja i rješavanja problema radeći u timu mladih ljudi.

Stimulirati kreativnost i inovativno razmišljanje kod mladih ljudi.

Materijali:

1. Olovke i papiri za svaki tim.
2. Flipčart ili tabla za predstavljanje izazova.
3. Tajmer za praćenje vremena.

Instrukcije:

1. Podijelite učesnike u male timove od 3-5 ljudi. Objasnite da će raditi kao tim i ohrabrite učesnike da razmišljaju izvan okvira i nađu inovativna rješenja kao tim. Podsjetite učesnike da osiguraju da svi u njihovom timu imaju priliku da daju svoj doprinos tokom sesije brainstorminga. Tokom grupne diskusije, istaknite važnost timskog rada, komunikacije i pregovora u poslovnom okruženju.
2. Predstavite izazov: "Zamislite da ste tim u start-upu. Dobili ste zadatak da razvijete novi proizvod/uslugu koji rješava trenutni društveni problem (npr. plastični otpad, sigurnost hrane, digitalna privatnost itd.) na inovativan način."
3. Svaki tim će imati 30 minuta za razmišljanje i pronalaženje rješenja. Trebali bi razmotriti problem, potencijalne korisnike, kako će njihov proizvod/usluga riješiti problem i kako će se plasirati na tržište.
4. Na kraju sesije razmišljanja, svaki tim će imati 5 minuta da predstavi svoju ideju grupi. Trebali bi se fokusirati na problem, njihovo rješenje i zašto vjeruju da će biti uspješan. Tada mogu istaći inovativni i suštinski dio svoje ideje.
5. Nakon što su svi timovi predstavili, vodite grupnu diskusiju o iskustvu. Učesnici mogu doprinijeti idejama drugih, dopuniti, podijeliti uvide ili iskustva koja znaju, kako bi doprinijeli dobroj i dinamičnoj diskusiji.

Razmatranje i evaluacija:

1. Kako ste se odlučili na problem koji želite riješiti i rješenje?
2. Koliko je vaš tim dobro sarađivao? Da li je bilo sukoba? Ako jesu, kako su riješeni?

3. Da li su vaše ideje čuli drugi članovi grupe?
4. Da li ste bili otvoreni za druge ideje?
5. Kako je vaš tim upravljao vremenskim ograničenjem?
6. Koje ste vještine koristili u ovoj aktivnosti? Koliko su relevantni u poslovnom okruženju?

Slogan / motivaciona fraza

" Ujedinjavanje ideja, stvaranje rješenja"

Posmatranje/Sugestije

1	<p>Izazov se može prilagoditi na osnovu interesovanja učesnika ili trenutnih poslovnih trendova.</p> <p>Ova aktivnost se može usvojiti u kontekstu preduzetništva fokusiranjem na važnost timske saradnje, komunikacije i rješavanja problema.</p> <p>Vremensko ograničenje možete podesiti na osnovu broja učesnika i njihovog nivoa iskustva.</p>
2	<p>Voditelj bi trebao naglasiti važnost kako raditi zajedno i saradivati s drugima kako bi se ideje razvile i pretvorile u akciju. Također, važnost umrežavanja i kako se pozitivno suočiti s konkurencijom kada je to potrebno. Voditelj bi kao konačni input do kraja radionice mogao koristiti uvođenje 5 faza razvoja tima:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Formiranje — Početak projekata ● Oluja - To je neizbežno, doći će do sukoba ● Normiranje — Pronalaženje ritma ● Izvođenje — Visoke performanse je naziv igre ● Prekid — uspjeh! Uspjeli ste

Materijal za učesnike

Učesnici su pozvani da odaberu izazov koji postoji u njihovoj zajednici, ili mogu koristiti jedan od sljedećih primjera:

Ublažavanje klimatskih promjena – Razvijte uslugu ili proizvod koji pomaže u smanjenju ugljičnog otiska pojedinaca ili korporacija.

Podrška mentalnom zdravlju – Stvorite platformu ili alat koji pruža efikasnu i pristupačnu podršku mentalnom zdravlju, posebno za sve veći broj pojedinaca koji doživljavaju stres i anksioznost uzrokovane pandemijom.

Unapređenje online obrazovanja - Razvijte alat ili platformu koja rješava nedostatke u online obrazovanju, pružajući holističke i zanimljivije iskustvo učenja za učenike različitih starosnih grupa.

Provjera digitalnih informacija - Kreirajte alat koji pomaže u borbi protiv dezinformacija provjeravanjem vjerodostojnosti digitalnog sadržaja (kao što su novinski članci, objave na društvenim mrežama) u stvarnom vremenu.

Pristupačna rješenja za zdravstvenu njegu - Kreirajte uslugu ili proizvod koji zdravstvenu zaštitu čini pristupačnijom, fokusirajući se na telemedicinu ili inovativne zdravstvene tehnologije.

Urbano ozelenjavanje - Razvijte proizvod ili uslugu koji promoviše urbano ozelenjavanje, pomažući gradovima da postanu održiviji i poboljšavajući kvalitet života urbanih stanovnika.

Upravljanje otpadom i reciklaža - Stvorite posao koji se fokusira na inovativna rješenja za upravljanje otpadom i recikliranje, ciljajući specifične vrste otpada poput e-otpada, plastike ili organskog otpada.

Briga o starima i socijalna povezanost – Razvijte platformu ili uslugu koja se bavi rastućom izolacijom i potrebama starije populacije, moguće putem društvenih veza poboljšanih tehnologijom ili rješenja zdravstvene zaštite.

Pametna poljoprivreda - Razvijte posao koji se fokusira na pametna poljoprivredna rješenja, pomažući poljoprivrednicima da povećaju produktivnost i održivost kroz inovativne tehnologije i prakse.

„Iskustveni uvidi: otkrivanje kroz rad ”

Područje kompetencija: U AKCIJI

Veličina grupe: Pogodno za grupe od 12-24 učesnika.

Vrijeme: 90 minuta

Pregled: Ova radionica je osmišljena da uroni učesnike u praktičnu vježbu koja će izazvati njihove komunikacijske vještine, njihove vještine zapažanja i njihovu sposobnost razmišljanja i učenja iz iskustava.

Kompetencije: Učenje kroz iskustvo

Ciljevi:

Poboljšati sposobnost učesnika da razumiju i preuzmu različite uloge u procesu pregovaranja.

Da pomognemo učesnicima da uvide zašto je učenje iz iskustva odličan način za rast i poboljšanje.

Razvijati marketinške i opservacijske vještine učesnika i sposobnost davanja konstruktivnih povratnih informacija.

Potaknuti razmišljanje o ličnim iskustvima i olakšati prenošenje učenja iz radionice u scenarije iz stvarnog života.

Materijali:

Različiti predmeti/proizvodi koji se koriste za prodaju.

Opis alata:

1. Uvod i ledolamac (prezentacija) (15 minuta)

Uputite učesnike da će se uključiti u vježbu osmišljenu da promoviše učenje kroz iskustvo. Zamolite učesnike da ustanu i kreću se po prostoriji, s ciljem da nauče nešto novo iz okoline ili jedni od drugih.

Nakon 10 minuta, prisjetite se grupe i zamolite nekoliko volontera da podijele ono što su otkrili i razgovaraju o tome koliko često uče nove stvari u svom svakodnevnom životu.

2. Vježba igranja uloga (45 minuta)

Podijelite učesnike u trijade i dodijelite uloge: Prodavač, Kupac i Posmatrač.

Prodavač: Cilj mu je prodati predloženi proizvod (npr. olovke, novine) korištenjem komunikacijskih vještina.

Kupac: Potrebno je uvjeriti se o vrijednosti i korisnosti proizvoda.

Posmatrač: Prati pregovarački proces, uočavajući ključne zaključke i oblasti za poboljšanje.

Svaka runda pregovora bi trebala trajati otprilike 3 do 4 minute.

Nakon što su svi krugovi završeni, učesnici bi trebali iskusiti svaku ulogu. Dajte vremena učesnicima da pripreme svoje uloge.

3. Refleksija i diskusija (30 minutes)

Neka učesnici provedu 2 minuta pojedinačno razmišljajući o svojim iskustvima u svakoj ulozi. Vodite grupnu diskusiju uz sljedeće upute:

- *Kako ste se osjećali tokom procesa?*

-
- *Koja vam je uloga bila najizazovnije i zašto?*
 - *Posmatrači, koji obrasci ili ponašanja su vam se isticali tokom pregovora?*
 - *Koji su vaši glavni zaključci iz ove vježbe?*
 - *Možete li se prisjetiti trenutka u svom životu kada ste naučili vrijednu lekciju iz sličnog iskustva?*
-

Posmatranje/Sugestije

Može biti korisno natjerati 2 grupe da pregovaraju sa istim "proizvodom" kako bi provjerili da li je proces "prodaje" sličan, da li su argumenti koje koriste prodavci uobičajeni, itd. Zatim, dirigent aktivnosti može podijeliti uvide sa učesnicima i objasniti kako se isti proizvod može „prodati“ različitim argumentima, jer sigurno neće biti isti. Ovo nas dovodi do "marketinških strategija" koje možemo imati da bismo postigli svoje ciljeve u našem preduzetničkom procesu.

Gdje se nalazite – debata o etici i održivosti

Područje kompetencija: IDEJE I MOGUĆNOSTI

Veličina grupe: 12-24 učesnika.

Vrijeme: Otprilike 1.5 sat

Pregled

Učesnici imaju izazov da istraže ravnotežu između etičkih razmatranja i održivosti poslovanja. Podijeljeni u timove, oni raspravljaju o kontroverznim izjavama usredsređenim na stvarnost i dileme sa kojima se suočava moderno preduzetništvo. Kroz ovo iskustvo debate, učesnici ne samo da izoštravaju svoje argumentativne vještine, već i zaranjaju duboko u značaj etike i održivosti u današnjem poslovnom okruženju. Razgovaraju o teškim temama poput zarađivanja novca nasuprot pomoći planeti. Kroz ove diskusije uče o važnosti poslovanja na pravi način i razmišljanja o budućnosti.

Kompetencije: Etičko i održivo razmišljanje

Ciljevi

- Razumjeti važnost etičkih i održivih praksi u preduzetništvu.

• Razviti kritičko mišljenje i argumentaciju.
• Uključiti se u promišljene rasprave o etičkim dilemama i izazovima održivosti u poslovnom svijetu.

Materijali

- Flipčart ili bijela tabla za bilježenje ključnih tačaka
- Stikeri i markeri

Instrukcije:

1. Podijelite učesnike u dva tima. Svaki tim će predstavljati drugu stranu debatne izjave.
2. Navedite kontroverzne izjave vezane za etiku i održivost u preduzetništvu. Neki primjeri bi mogli uključiti:
 - " Profit bi trebao biti primarni cilj svakog poslovanja, čak i ako to znači kompromis u pogledu održivosti."
 - " Na konkurentnom tržištu, etička razmatranja mogu biti luksuz koji početnici ne mogu priuštiti."
 - " Održive prakse u poslovanju samo su marketinška strategija i ne dovode do stvarnih promjena."
3. Svaki tim će imati određeno vrijeme da pripremi svoje argumente. Ohrabrite ih da razmisle o primjerima iz stvarnog svijeta i dokazima koji podržavaju njihov stav.
4. Vodite debatu. Svaki tim ima određeno vrijeme da iznese svoje argumente i opovrgne stavove drugog tima.
5. Nakon debate, vodite grupnu diskusiju o temama. Zamolite učesnike da podijele svoje lične stavove, kako je debata mogla dovesti u pitanje njihova već postojeća uvjerenja i šta su naučili.

Debrifing i evaluacija:

- Razgovarajte o tome kako su etika i održivost sastavni dio modernog preduzetništva.
- Razmišljajte o važnosti razmatranja različitih perspektiva kada se bavite etičkim pitanjima i pitanjima održivosti.
- Razgovarajte o tome kako su se učesnici osjećali tokom debate. Da li im je bilo izazovno raspravljati za stranu sa kojom se lično ne slažu?

Kontraverznije izjave koje bi mogle potaknuti debatu o etici i održivosti u preduzetništvu

1. " Nemoguće je imati potpuno etičan lanac snabdijevanja u globaliziranoj ekonomiji."
2. "E Preduzetnici bi se prvo trebali fokusirati na maksimiziranje profita; etička razmatranja i održivost bi trebali doći kasnije."
3. " Od preduzeća bi trebalo zakonski zahtijevati da određeni postotak svog profita izdvajaju za očuvanje okoliša i socijalnu skrb."
4. „U zemljama u razvoju, preduzećima bi trebalo dozvoliti da zaobiđu neke ekološke propise radi ekonomskog rasta."
5. " Umjetna inteligencija i automatizacija, iako efikasne, u osnovi su neetički jer dovode do gubitka posla."
6. " Preduzetnici ne mogu sebi priuštiti da daju prioritet održivosti u ranim fazama svog poslovanja."
7. " Etički konzumerizam je mit; većina potrošača daje prednost cijeni u odnosu na održivu i etičku."
8. " Korporacije su sposobnije za rješavanje klimatskih promjena od vlada."

Slogan / motivaciona fraza:

Debata danas, oblikovanje sutra
Etika i održivost: svaki glas se računa

Posmatranje/Sugestije

1	<p>Savjeti za voditelje:</p> <ul style="list-style-type: none">● Osigurajte da debata ostane s poštovanjem i fokusirana na pitanja, a ne na lična uvjerenja.● Ohrabrite kritičko razmišljanje i upotrebu argumenata zasnovanih na dokazima.● Omogućite raspravu nakon debate na način koji osigurava da se svačiji glas čuje. <p>Ova aktivnost treba da podstakne promišljen razgovor o etičkim i održivim praksama u poslovanju, pomažući učesnicima da razviju bolje razumijevanje ovih važnih pitanja.</p>
----------	--

2	<p>Ova vježba se može izvoditi čak i u velikoj grupi, a ne u timovima, gdje učesnici raspravljaju o svom gledištu na temu.</p> <p>Imajte na umu da su ove izjave osmišljene da potaknu diskusiju i ne odražavaju nužno činjenične istine.</p>
---	---

" Osnajivanje mladih kroz preduzetničko obrazovanje"

Područje kompetencija: Ideje i mogućnosti

Veličina grupe: 12 do 24 učesnika

Vrijeme: 2 sata

Pregled

Ova sesija je osmišljena da kod učesnika razvije duboko razumijevanje kritične uloge koju preduzetničko obrazovanje ima u oblikovanju mladih. Kroz interaktivne vježbe, polaznici će istražiti holistički pristup preduzetničkom obrazovanju, razumjeti njegove temelje i prepoznati njegov potencijal u stvaranju budućih poduzetnika.

Kompetencije: UOČAVANJE MOGUĆNOSTI

Ciljevi:

Razmišljati o ulozi preduzetničkog obrazovanja u razvoju mladih koristeći pristupe neformalnog obrazovanja.

Uključivanje u mapiranje uma za generiranje ideja i razumijevanje temeljnih znanja, vještina i stavova od vitalnog značaja za mlade ljude u preduzetničkom obrazovanju.

Istražiti holistički spektar preduzetničkog obrazovanja i povezane ključne koncepte.

Razgovarati o transformativnoj moći preduzetničkog obrazovanja u razvoju mentalnih sklopova mladih, opremajući ih neophodnim vještinama i znanjem kako bi dali značajan doprinos savremenom društvu.

Materijali

- Veliki listovi papira ili flipčarti
- Marker

- Stikeri

1. **Korak 1: Probijanje leda i uvod (10 minuta):** Započnite kratkim uvodom u sesiju.

Korak 2: Uključite učesnike u aktivnost mapiranja uma gdje u centru napišu „preduzetničko obrazovanje“ i razgranati riječi koje povezuju s tim. Zamolite neke učesnike da podijele ono što su napisali (20 minuta).

Korak 3: Rasporedite različite citate o poduzetničkom obrazovanju na podu. Koristite metodu „Silent Floor“, vodeći učesnike da ostanu uz citat koji im najviše odgovara. Ostavite prostor za učesnike da dodaju svoje citate ako žele.

Omogućite diskusiju o njihovim odabranim citatima i razumite njihove perspektive. (20 minuta)

Korak 4: Podijelite učesnike u četiri grupe, dodjeljujući svakoj grupi jednu od sljedećih tema (25 minuta):

Grupa 1: Znanje preneseno preduzetničkim obrazovanjem

Grupa 2: Vještine koje se usavršavaju kroz preduzetničko obrazovanje

Grupa 3: Stavovi i vrijednosti koje potiče preduzetničko obrazovanje

Grupa 4: Uloga omladinskih radnika u preduzetničkom obrazovanju

Korak 5: Ponovo se okupite u plenarnom okruženju i uključite se u povratnu sesiju zasnovanu na grupnim prezentacijama i diskusijama. (25 minuta)

Korak 6: Završite raspravom o višestrukim prednostima preduzetničkog obrazovanja, naglašavajući njegovu ulogu u pripremi mladih za buduće neizvjesnosti, podsticanju kreativnosti, usađivanju vještina rješavanja problema, razvijanju otpornosti i promovisanju pozitivnih promjena. (20 minuta)

Slogan / motivaciona fraza:

" Zapalite preduzetnički duh; njegujte ga znanjem."

" Preduzetničko obrazovanje: Osim poslovanja, to je životno putovanje."

Citati koji se koriste za vježbu "tihog poda":

„U učionici preduzetništva svaki izazov je lekcija, svaki neuspjeh odskočna daska.“

" Preduzetničko obrazovanje vas ne uči samo da vodite posao; uči vas da vodite život sa otpornošću i vizijom."

Preduzetništvo nije samo pokretanje biznisa. To također znači sticanje vještina i kompetencija povezanih sa sposobnošću rješavanja problema različitim metodologijama i interdisciplinarnim pristupima.

Preduzetničko obrazovanje je podučavanje preduzetništva kao kompetencije (znanja, vještina i stavova) kako bi se studentima pružili neophodni alati da budu odgovorni i preduzetni pojedinci s ciljem stvaranja vrijednosti u bilo kojem kontekstu..

" Da biste raspalili preduzetnički duh, podstaknite ga znanjem i obrazovanjem."

" Obrazovanje je temelj na kojem se grade preduzetnički snovi i oživljavaju inovacije."

" Preduzetništvo je umjetnost pronalaženja profitabilnih rješenja za probleme. Obrazovanje vam daje paletu i alate."

" Preduzetništvo nije samo zarađivanje novca; radi se o stvaranju razlike. Obrazovanje osvetljava taj put."

Posmatranje/Sugestije

1	<p>Voditelji bi trebali doći pripremljeni sa konkretnim primjerima preduzetničkog obrazovanja u praksi. Voditelji mogu slobodno predstaviti druge relevantne i inspirativne citate..</p> <p>Voditelj može donijeti druge inspirativne citate za koje smatra da su prikladni. Predložena literatura: https://www.oecd.org/cfe/leed/BGP_Entrepreneurship-in-Education.pdf</p>
2	<p>Preduzetničke kompetencije. Okvir koji opisuje neke ključne preduzetničke kompetencije i njihov odnos sa kognitivnim i nekognitivnim kompetencijama. Preuzeto iz (Lackeys, 2014).</p> <p>Definicija o preduzetničkom obrazovanju: „Sadržaj, metode i aktivnosti koje podržavaju stvaranje znanja, kompetencija i iskustava koji učenicima omogućavaju da pokrenu i učestvuju u procesima stvaranja vrijednosti preduzetništva“ (Danska fondacija za preduzetništvo 2012.)</p> <p>Preporuka za dalje čitanje: OECD-ovo preduzetništvo u obrazovanju</p>

" Poslovni plan: Tipovi i modeli dekodiranja "

Područje kompetencija: Resursi
Veličina grupe: 12 do 24 učesnika
Vrijeme: 2 sata

Pregled

Ova radionica ima za cilj da vodi mlade učesnike kroz lavirint poslovnih klasifikacija. Radionica je skrojena za radoznale mlade željne istraživanja izvan tipičnog, u nepregledni pejzaž poslovnih struktura i tipova. Aktivnost nudi spoj praktičnog istraživanja, saradnje i kreativnog izražavanja gdje će mladi ljudi putovati kroz različite poslovne modele i njihove nijanse.

Kompetencije: FINANSIJSKA I EKONOMSKA PISMENOST

Ciljevi:

Omogućiti učesnicima da razumiju i razlikuju različite vrste poslovnih klasifikacija.
Osnažiti učesnike temeljnim znanjem o različitim poslovnim strukturama, postavljajući temelje za buduće preduzetničke poduhvate ili informisane izbore karijere.
Olakšati interaktivne diskusije i saradničke aktivnosti, osiguravajući mladim pojedincima ne samo da uče o, već i da se aktivno uključe i kontekstualiziraju uloge i uticaje različitih poslovnih modela u stvarnim scenarijima.

Materijali:

Stari časopis
Makaze
Markeri
Flipčarti
Ljepilo
Pristup internetu (laptopi/tableti)
Printer (za referentne materijale)

Opis:

Korak 1: Probijanje leda i uvod (10 minuta)

Predstavite temu i cilj radionice. Obavijestite učesnike da će raditi kolaž. Podijelite materijale (stare časopise, markere, makaze, ljepilo).

Korak 2: Grupna aktivnost - Istraživanje i stvaranje kolaža (90 minuta)

Podijelite učesnike u 5 grupa. Dodijelite svakoj grupi 3 vrste poslovanja. Uputite grupe da istražuju svoje dodijeljene vrste poslovanja na internetu.

Zadatak za grupe:

1. Ukratko opišite svaku vrstu poslovanja na osnovu njihove prirode, funkcije, vlasništva, veličine ili čak njihovih ciljeva.

2. Navedite primjere iz stvarnog svijeta (može se naći na internetu ili ličnom iskustvu).

Kada se istraživanje završi, grupe bi trebale napraviti kolaž kako bi predstavile svoje nalaze.

Svaka grupa predstavlja svoj kolaž i nalaze široj grupi.

Korak 3: Razmatranje i refleksija (20 minuta)

Voditelj kroz prezentaciju predstavlja sažeti pregled tipova poslovanja. Voditelji vode diskusiju sa sljedećim pitanjima:

Šta su učesnici naučili?

Šta ih je iznenadilo?

Koje vrste poslovanja bi željeli dalje istražiti?

Materijal za voditelja

Samostalno vlasništvo: Najjednostavniji oblik poslovanja, u vlasništvu i pod upravom jednog pojedinca. Vlasnik je direktno odgovoran za svu imovinu, obaveze i poslovanje preduzeća.

Korporacija: Poslovni subjekt koji je odvojen od svojih vlasnika. Može sklapati ugovore, tužiti, biti tuženi i odgovoran je za svoje dugove.

Društvo sa ograničenom odgovornošću (DOO): Kombinuje elemente partnerstva i korporacija. Vlasnici imaju ograničenu ličnu odgovornost za poslovna dugovanja.

Franšiza: Ugovor koji omogućava pojedincima da vode vlastitu podružnicu veće kompanije koristeći poslovni model, brend i podršku kompanije.

Start-up: Novi poslovni poduhvat u ranoj fazi svog poslovanja. Start-up preduzeća su obično inovativna i imaju za cilj brz rast, često u tehnološkim industrijama.

Društveno poslovanje: Biznis koji ima specifične društvene ciljeve. Iako im je cilj da ostvare profit, primarni cilj je da koriste društvu, bilo kroz svoje proizvode/usluge ili koristeći svoj profit.

Andeoski investitori: Pojedinci koji obezbjeđuju kapital za pokretanje poslovanja, obično u zamjenu za vlasnički kapital ili konvertibilni dug. Oni često pružaju više od novca; oni također mogu ponuditi menadžersku ekspertizu ili veze u industriji.

Poslovanje e-trgovine: Preduzeća koja posluju online i bave se kupovinom ili prodajom robe ili usluga putem interneta.

Posao sa ciglama i malterom: Tradicionalno preduzeće koje nudi svoje proizvode ili usluge svojim kupcima licem u lice u kancelariji ili prodavnici.

Uslužno poslovanje: Pruža nematerijalne proizvode, kao što je stručnost, a ne fizička dobra. Primjeri uključuju konsultantske firme, salone, popravke i škole.

Proizvodno poslovanje: Kupuje proizvode u sirovom obliku i pravi gotove proizvode, koji se zatim prodaju potrošačima ili drugim preduzećima.

Distributer: Preduzeće koje kupuje proizvode od proizvođača ili trgovca na veliko i prodaje ih potrošačima ili trgovcima na malo.

Maloprodaja: Prodaje se direktno potrošačima, bilo na fizičkoj lokaciji ili online.

Zadruga: U vlasništvu i kojima upravljaju njegovi članovi u svoju korist. Svaki član doprinosi kapitalu i udjelima u kontroli firme po principu jedan član, jedan glas.

Neprofitna organizacija: Djeluje u svrhu koja nije profitna, kao što su dobrotvorne svrhe, obrazovanje ili zastupanje.

B2B (business-to-business): Firme koje prodaju proizvode ili usluge drugim preduzećima.

B2C (biznis-potrošač): Kompanije koje prodaju direktno individualnim potrošačima.

Slogan / motivacona fraza

" Istražujemo poslovne pejzaže, gradimo znanje zajedno!"

Posmatranje/Sugestije

1	Razmislite o korištenju digitalnih alata kao što je PADLET za ekološki prihvatljiviji pristup i interaktivno iskustvo.
2	PowerPoint prezentacija na kraju može dublje ući u odabrane vrste poslovanja, nudeći jasnoću i odgovaranje na pitanja. Osigurajte da učesnici citiraju izvore odakle prikupljaju informacije tokom istraživanja. Voditelji mogu unaprijed odabrati određene vrste poslovanja ako smatraju da su neki relevantniji ili edukativniji za njihovu publiku, na primjer šta je socijalno preduzeće, šta je nevladina organizacija, šta je start-up itd. Preporučeno za korištenje: Socijalno preduzeće: https://www.youtube.com/watch?v=1ecKK3S8DOE

„Putovanje kroz EntreComp ”

Područje kompetencija: RESURSI

Veličina grupe: 12-24 učesnika

Vrijeme: 3 sata

Pregled

U današnjem dinamičnom preduzetničkom svijetu razumijevanje samog sebe je od suštinskog značaja. Ova radionica je razvijena oko holističkog razumijevanja ličnih preduzetničkih kompetencija, kombinujući srce, glavu i ruku – stav, znanje i vještine. Kroz ovo će učesnici biti upoznati sa EntreComp okvirom, ključnim alatom za mlade preduzetnike.

Kompetencije: SAMOSVJESNOST I SAMOEFIKASNOST

Ciljevi:

Olakšati učesnicima da promišljaju i prepoznaju svoje preduzetničke kompetencije.
Podsticati kreativno razmišljanje i dublje razumijevanje odnosa između znanja, vještina i stavova u preduzetništvu.
Na prijateljski način predstaviti EntreComp okvir za mlade umove i potaknuti vršnjačko učenje i diskusiju kroz zajednička lična razmišljanja.

Materijali

Papir i olovke

Projektor

EntreComp Flower vizuelna pomagala (štampane kopije)

Instrukcije

Korak 1: Postavljanje pozornice (40 minuta)

Započnite sesiju tako što ćete pozvati učesnike na razmišljanje o konceptu kompetencija. Uvesti koncept trougla kompetencije – znanja, vještine i stav, naglašavajući njihovu međusobnu povezanost.

Korak 2: Mapiranje ličnih kompetencija (50 minuta)

Usmjerite učesnike da skiciraju ljudsku figuru. Zamolite ih da introspektiraju i zabilježe svoje preduzetničke kompetencije na crtežu:

Mozak = Znanje

Srce = Stavovi

Ruke = Vještine

Nakon individualne introspekcije, formirajte parove i potaknite ih da podijele i razgovaraju o svojim ilustracijama.

Korak 3: Raspakivanje EntreComp okvira (60 minuta)

Unaprijed postavite tri različite stanice po prostoriji, od kojih je svaka tematska na jednoj od EntreComp zona:

Stanica 1: IDEJE I MOGUĆNOSTI

Stanica 2: Resursi

Stanica 3: U akciju

Podijelite učesnike u tri grupe. Svaka grupa se rotira između stanica svakih 20 minuta. Na svakoj stanici, voditelji izlažu specifično područje kompetencija, razjašnjavajući kompetencije opipljivim primjerima i metodama za njihovo njegovanje.

Korak 4: Refleksija i put naprijed (30 minuta)

Dovedite sve učesnike na plenarnu sjednicu. Vodite vođenu diskusiju kako biste pomogli učesnicima da odraze uvide sa sesije.

Pitanja za razmatranje:

Koja vam je poduzetnička kompetencija najviše odjeknula i zašto?

Kako se vaše razumijevanje 'kompetencije' razvilo nakon ove sesije?

Koji aspekt EntreComp okvira je za vas bio nov ili iznenađujući?

Kako planirate njegovati i primijeniti svoje preduzetničke kompetencije u scenarijima iz stvarnog života?

Slogan / motivaciona fraza

"Otkrijte sebe, osmislite svoj preduzetnički put."

Posmatranje/Sugestije

1	Razmislite o integraciji priča iz stvarnog života ili studija slučaja tokom objašnjenja EntreComp okvira kako biste koncepte učinili povezanim.
----------	---

2	Nakon sesije, materijal koji rezimira EntreComp okvir mogao bi biti koristan za buduće reference učesnika. Voditelji treba da budu dobro upoznati sa EntreComp okvirom i da budu spremni sa relevantnim primjerima i vježbama za dublje angažovanje učesnika.

Izgradite vlastito društveno preduzeće

Područje kompetencija: U AKCIJU

Veličina grupe: Pogodno za grupe od 12-24 učesnika

Vrijeme: Otprilike 140 minuta

Pregled

Učesnici će se uključiti u interaktivnu sesiju koja ima za cilj podsticanje kreativnosti, podsticanje timskog rada i razumijevanje glavnih stubova osnivanja socijalnog preduzeća. Do kraja sesije, timovi će osmisliti socijalno preduzeće i predstaviti ga, primajući povratne informacije za poboljšanje i sticanje praktičnog razumijevanja pejzaža socijalnog preduzetništva.

Kompetencije: Preuzimanje inicijative

Ciljevi

Osposobiti učesnike da razmišljaju i generišu jedinstvena rješenja, fokusirajući se na društvene potrebe na koje socijalno preduzeće može da odgovori.

Podsticati razmišljanje izvan okvira, gurajući učesnike da istraže inovativne ideje izvan konvencionalnih modela društvenih preduzeća.

Omogućiti učesnicima da shvate osnove društvenih preduzeća, razlikujući ih od tradicionalnih biznisa.

Obučiti učesnike da sa sigurnošću artikulišu i prezentuju svoje preduzetničke ideje, osiguravajući jasnoću i efikasnu komunikaciju.

Materijali

- Flipčarti i markeri
- Papir u boji, A4 papir

Korak 1: Probijanje leda i uvod (10 minuta)

Predstavite cilj sesije.

Podstaknite učesnike da podijele primjere poznatih društvenih preduzeća kako bi postavili kontekst.

Korak 2: Kreirajte sopstveno društveno preduzeće (60 minuta):

Podijelite učesnike u male timove (po 3-4 člana).

Podijelite materijale, flipčart papire i markere.

Uputite timove da osmisle socijalno preduzeće, koristeći sljedeća pitanja za usmjeravanje:

Pitanja za materijale:

ŠTA? – Koja je osnovna ponuda vašeg preduzeća?

ZAŠTO? – Koje društvene potrebe rješava? Zašto je inovativno?

KAKO? – Koji su resursi potrebni? Koja je strategija lansiranja i slogan?

KADA? – Vremenski okvir za lansiranje i potencijalni razvoj.

GDJE? – Obim preduzeća (lokalni, nacionalni, međunarodni) i potencijalni eksterni resursi.

Korak 3: Prezentacija i povratna informacija (35 minuta):

Timovi predstavljaju svoje ideje socijalnog preduzeća.

Omogućite postavljanje pitanja i odgovora nakon svake prezentacije, omogućavajući konstruktivne povratne informacije.

Korak 4: Razmatranje i refleksija (35 minuta):

Pokrenite raspravu o grupnoj dinamici, procesu stvaranja, društvenom uticaju i individualnim doprinosima.

Istražite osjećaje u vezi s povratnim informacijama i potencijalnu stvarnost ovih ideja o preduzeću.

Završite priznanjem za svačiji doprinos i aplauzom.

Slogani/ Inspirativni izrazi:

" Stvaranje uticaja, jedna po jedna ideja."

"Društveno preduzeće: Gdje se strast susreće sa svrhom."

Posmatranje:

Posmatranja/Sugestije

1	Ova sesija nadopunjuje teorijske module o socijalnom preduzetništvu, spajajući znanje s praktičnim iskustvom. Za optimalan učinak, sprovedite ovo nakon što se uspostavi temeljno razumijevanje koncepta koristeći vježbu 18. Ona se neprimjetno povezuje s
----------	---

	drugim povezanim vježbama, osiguravajući kontinuitet u procesu učenja.
2	Takođe, fasilitator može koristiti video koji objašnjava šta je socijalno preduzeće da podsjeti učesnike na koncept socijalnog preduzeća. Predloženi video: https://www.youtube.com/watch?v=1ecKK3S8DOE&t=7s

Rječnik

Kompetencija

U kontekstu EntreComp okvira, kompetencija se razumije kao skup znanja, vještina i stavova.

Preduzetništvo

Preduzetništvo je kada djelujete na osnovu prilika i ideja i pretvarate ih u vrijednost za druge. Vrijednost koja se stvara može biti finansijska, kulturna ili društvena.

Ishodi učenja

Ishodi učenja su izjave o tome šta učenik zna, razumije i može učiniti nakon završetka učenja. Takve izjave se mogu osmisliti i koristiti za obrazovno planiranje i razvoj kurikuluma ili za različite vrste odgovornosti kao što su pravna ili profesionalna odgovornost.

Zainteresovane strane

Zainteresovane strane su pojedinci, grupe i organizacije sa direktnim i indirektnim interesom za aktivnost stvaranja vrijednosti i njen uticaj.

Stvaranje vrijednosti

Stvaranje vrijednosti je rezultat ljudske aktivnosti na transformaciji svrsishodnih ideja u djelovanje koje stvara vrijednost za nekoga drugoga osim za sebe. Ova vrijednost može biti društvena, kulturna ili ekonomska.